

PETROLEUMSREGISTERET

- en studie av regelverk og praksis -

Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet

Kandidatnummer: 522
Leveringsfrist: 25.11.2009

Til sammen 15 794 ord

11.05.2010

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	Definisjoner og forkortelser	2
1.1.1	Definisjoner	2
1.1.2	Forkortelser	4
1.2	Norsk petroleumsvirksomhet	4
1.2.1	Lovverket	5
1.2.2	Konsesjonssystemet	8
<u>2</u>	<u>RETTSVERN</u>	<u>12</u>
2.1	Hva er rettsvern?	12
2.1.1	Notoritet	12
2.1.2	Publisitet	13
2.1.3	Legitimasjon	13
2.1.4	Sondringen mellom rettslig og faktisk troverdighet	14
<u>3</u>	<u>REALREGISTRE</u>	<u>15</u>
3.1	Petroleumsregisteret	15
3.2	Tinglysingsregisteret	15
3.3	Skipsregistrene (NIS og NOR)	17
<u>4</u>	<u>PETROLEUMSLOVENS BESTEMMELSER OM PETROLEUMSREGISTERET OG PANTSETTELSE</u>	<u>18</u>
4.1.1	Formål med registrering	18
4.1.2	Petroleumsloven kapittel 6	18
4.1.3	Petroleumsloven § 6-1	19

4.1.4	Petroleumsloven § 6-2	19
4.1.5	Petroleumsloven § 6-3	20
4.1.6	Petroleumsloven § 6-4	21
5	<u>FOR 1997-06-19 NR 618: FORSKRIFT OM PETROLEUMSREGISTERET</u>	22
5.1	Kap 1. Innledende bestemmelser	22
5.1.1	§ 1.1. Definisjoner	22
5.1.2	§1-2. Registerfører	22
5.2	Kap 2. Registrering av tillatelser m.v.	23
5.2.1	§ 2-1. Registrering av tillatelser, registerenhet	23
5.2.2	§2-2. Opplysninger om registerenheten	23
5.2.3	§ 2-3. Rettighetshavers meldeplikt m.v.	24
5.2.4	Meldeplikten etter reg.forskr. § 2-3, 1.ledd.	25
5.2.5	Hvem har meldeplikt for endringer knyttet til utvinningstillatelser?	27
5.2.6	Hvem har meldeplikt for endringer knyttet til § 4-3 tillatelser?	29
5.2.7	Spesielt om oljerørledninger	31
5.2.8	Når inntreer meldeplikten etter reg.forskr. § 2-3?	32
5.2.9	Hva innebærer registreringsplikten etter reg.forskr. § 2-3, 3.ledd	33
5.2.10	Tvangsmulkt etter reg.forskr. § 2-3, 4.ledd.	35
5.2.11	Tvungen registrering etter reg.forskr. § 2-3, 5.ledd.	36
5.2.12	Hvilken betydning har meldeplikten etter reg.forskr. § 2-3?	38
5.3	Kap. 3. Registrering av rettigheter m.v.	38
5.3.1	§ 3-1. Hvilke rettsstiftelser som kan registreres.	38
5.3.2	§ 3-2. Registerhjemmel	40
5.3.3	§ 3-3. Vilkår for registrering	41
5.3.4	§ 3-4. Pantobligasjon	43
5.3.5	§ 3-5. Virkning av registrering	47
5.4	Kap. 4. Fremgangsmåten ved registrering m.v.	51
5.4.1	§ 4-1. Generelt om fremgangsmåten	51
5.4.2	§ 4-2. Dokumenter m.v.	52
5.4.3	§ 4-3. Gebyr	57
5.4.4	§ 4-4. Attester	57

5.5	Kap. 5. Forskjellige bestemmelser	58
5.5.1	§ 5-1. Datasikkerhet	58
5.5.2	§ 5-2. Slettelse m.v.	58
5.5.3	§ 5-3. Feil ved registreringen	59
5.5.4	§ 5-4. Klage m.v.	61
5.5.5	§ 5-5. Statens erstatningsansvar	61
5.6	Kap. 6. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser	66
5.6.1	§ 6-1. Ikrafttredelse m.v.	66
5.6.2	§ 6-2. Overgangsbestemmelser	66
<u>6</u>	<u>AVSLUTNING</u>	<u>67</u>
<u>7</u>	<u>LITTERATURLISTE</u>	<u>69</u>

1 Innledning

I Norge har vi lange tradisjoner for å sikre rettsvern gjennom tinglysing i offentlige registre. Noen av disse er godt kjent av allmennheten, slik som tinglygingsregisteret for fast eiendom, løsrøreregisteret og skipsregistrene.

Et mindre kjent register er Petroleumsregisteret. Dette registeret ble opprettet etter forskrift for Petroleumsregisteret, fastsatt av Olje – og energidepartementet 12. juni 1985. Denne forskriften ble i 1997 erstattet av FOR 1997-06-19 nr 618: Forskrift om Petroleumsregisteret. Et av formålene med forskriften var å trygge investeringene på den norske kontinentalsokkelen. Noen av bestemmelsene i forskriften av 1985 er videreført i den nye forskriften om Petroleumsregisteret.

Objektet for registrering er utvinningstillatelsen som gir ”... enerett til undersøkelse, leteboring og utvinning av petroleumsforekomster...”.¹ Nedenfor, under punkt 1.2.2 om konsesjonssystemet, kommer jeg nærmere innpå dette.

Denne oppgavens formål er å belyse noen rettslige og praktiske problemstillinger knyttet til Petroleumsregisteret. I denne forbindelse er det ”Forskrift om Petroleumsregisteret” som vektlegges, men de aktuelle henvisningslovene i petroleumsloven drøftes også. Det gjøres oppmerksom på at de rettslige og praktiske problemstillinger vil bli behandlet samlet.

I denne forbindelse bør det påpekes at Petroleumsregisteret er en liten del av et omfattende regelverk knyttet til petroleumsaktiviteten på den norske kontinentalsokkelen. For å se Petroleumsregisteret i sin rette sammenheng, er det derfor nødvendig å si litt om det øvrige

¹ Petroleumsloven § 3-3, 3.ledd.

regelverket. Under punkt 1.2.1 og 1.2.2 vil jeg derfor kort redegjøre for lovverket og konsesjonssystemet knyttet til petroleumsvirksomheten.

Det foreligger for tiden lite litteratur om Petroleumsregisteret, men ettersom forskriften er laget etter samme mønster som gjelder for tinglysingsvesenet og skipsregistrene, er det naturlig å trekke paralleller fra disse. Under punkt 3.2 og 3.3 vil jeg derfor skrive litt om tinglysingsregisteret og skipsregistrene. Videre vil enkelte av bestemmelsene i sjøloven og tinglysingsloven bli løpende vurdert og sammenlignet med forskrift om Petroleumsregisteret.

Det foreligger ingen rettspraksis som er utelukkende knyttet til Petroleumsregisteret. Av forvaltningspraksis er det først og fremst ODs praksis som blir vurdert i denne oppgaven. Enkelte steder kan det likevel være interessant å vise til praksis fra tinglysingsvesenet.

Oppgavens hoveddel er således knyttet til forskrift om petroleumsregisteret, se oppgavens kapittel 5. Det er ikke alle bestemmelsene som reiser særskilte problemstillinger, og disse vil da bare bli kort nevnt. For sammenhengens skyld synes jeg likevel det er riktig å gjengi alle paragrafene, selv om noen av dem ikke blir særskilt drøftet.

1.1 Definisjoner og forkortelser

1.1.1 Definisjoner

”Rettighetshaver, fysisk eller juridisk person, eller flere slike personer, som etter loven her eller tidligere lovgivning innehar en tillatelse til undersøkelse, utvinning, transport eller utnyttelse. Er en slik tillatelse gitt til flere slike personer sammen kan uttrykket rettighetshaver omfatte både rettighetshaverne samlet og den enkelte deltager.”²

² Petroleumsloven § 1-6 litra j.

”Petroleum, alle flytende og gassformige hydrokarboner som finnes i naturlig tilstand i undergrunnen, samt andre stoffer som utvinnes i forbindelse med slike hydrokarboner.”³

”Petroleumsvirksomhet, all virksomhet knyttet til undersjøiske petroleumforekomster, herunder undersøkelse, leteboring, utvinning, transport, utnyttelse og avslutning samt planlegging av slike aktiviteter, likevel ikke transport av petroleum i bulk med skip.”⁴

”Operatør, den som på rettighetshavers vegne forestår den daglige ledelse av petroleumsvirksomheten.”⁵

Utvinningsstillatelse, tillatelse tildelt av Kongen i Statsråd. ”En utvinningsstillatelse gir enerett til undersøkelse, leteboring og utvinning av petroleum på de områder som omfattes av tillatelsen.”⁶

§ 4-3 tillatelse, særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretning.⁷

”Innretning, installasjon, anlegg og annet utstyr for petroleumsvirksomhet, likevel ikke forsynings - og hjelpefartøy eller skip som transporterer petroleum i bulk. Innretning omfatter også rørledning og kabel når ikke annet er bestemt.”⁸

Etter den norske loven fremgår det at innretning omfatter rørledninger og kabler, noe som avviker fra Havrettskonvensjonen. Dette har betydning for den norske stats jurisdiksjon. Problemstillingen er nærmere drøftet under punkt 1.2.1 om lovverket.

³ Petroleumsløven § 1-6 litra a.

⁴ Petroleumsløven § 1-6 litra c.

⁵ Petroleumsløven § 1-6 litra k

⁶ Petroleumsløven § 3-3, 3.ledd

⁷ Petroleumsløven § 4-3

⁸ Petroleumsløven § 1-6 litra d.

1.1.2 Forkortelser

OED	Olje – og energidepartementet
OD	Oljedirektoratet
NKS	Den norske kontinentalsokkelen
Petrl.	Lov nr. 72 1996 om petroleumsvirksomhet
Tgl.	Lov nr. 2 1935 om tinglysing.
Sjøf.	Lov nr. 39 1994 om sjøfarten
Reg.forskr.	Forskrift om Petroleumsregisteret (registerforskriften)

1.2 Norsk petroleumsvirksomhet

Petroleumsressursene på den norske kontinentalsokkelen (NKS) er svært viktige for norsk velferd og økonomi. I 2008 var Norge rangert som den femte største oljeeksportøren og den ellefte største oljeprodusenten i verden.⁹ Petroleumsvirksomheten er nå den største næringen i Norge.¹⁰

Det er den norske stat som har eiendomsretten til undersjøiske petroleumforekomster, og den norske stat har også eksklusiv rett til ressursforvaltningen av disse, jf. petrl. § 1-1.

Petrl. § 1-3, 1.pkt har følgende ordlyd: ”Ingen andre enn staten kan drive petroleumsvirksomhet uten de tillatelser, godkjenninger og samtykker som kreves i medhold av denne lov.”

Bestemmelsen hjemler et omfattende konsesjonssystem, hvor staten tildeler ulike tillatelser etter søknad, se nærmere under punkt 1.2.2.

⁹ Fakta (2008) s. 14

¹⁰ Fakta (2008) s. 14

I utgangspunktet kunne den norske stat, i kraft av å være eier, selv ha utnyttet ressursene på NKS. Staten har imidlertid åpnet for at også andre aktører kan delta i petroleumsaktivitetene her. Som eier sikres likevel staten skatteinntekter ved slik aktivitet. I tillegg har staten også betydelige eierinteresser gjennom Statens Direkte Økonomiske Engasjement (SDØE). Gjennom SDØE eier staten en del i mange olje- og gassfelt, rørledninger og landanlegg.¹¹

SDØE forvaltes i dag av Petoro, som er "... rettighetshaver for de deltakerandeler det forvalter på vegne av staten", jf. petrl. § 11-2, 2.ledd. Petoro skal ha rettigheter og plikter som følger av det enkelte interessentskapets samarbeidsavtaler, jf. petrl. § 11-2, 2.ledd, 2.pkt.

1.2.1 Lowerket

I dette avsnittet gis en kort redegjørelse for noen sentrale bestemmelser knyttet til norsk petroleumsaktivitet. Enkelte bestemmelser i reg.forskr. omtales her kort for å gi en bedre helhetsforståelse. Den detaljerte fremstilling av reg.forskr. fremgår imidlertid av oppgavens kapittel 5.

De mest sentrale bestemmelsene finner vi i petroleumsloven og reg.forskr. Aktuelle bestemmelser finnes imidlertid også i tinglysningsloven, særlig §§ 20-27, og sjøloven.

Petroleumsloven § 1-4, 1.ledd angir virkeområdet: "Loven kommer til anvendelse på petroleumsvirksomhet knyttet til undersjøiske petroleumsforekomster underlagt norsk jurisdiksjon."

¹¹ Fakta (2008), s. 25

I petroleumsvirksomheten på NKS er det et utstrakt samarbeid mellom Norge og andre land. Det er dermed behov for klare regler med hensyn til hvilke lands jurisdiksjon som skal gjelde på de ulike installasjoner og innretninger som knytter seg til virksomheten.

Av havrettskonvensjonen ¹² art. 77 nr. 1 fremgår det følgende: "The Coastal State exercises over the continental shelf sovereign rights for the purpose of exploring it and exploiting its natural resources."

Videre fremgår det av havrettskonvensjonen art 60. nr. 1, som får tilsvarende anvendelse på kontinentalsokkelen, jf. art. 80:

" ... the coastal state shall have the exclusive right to construct and to authorize and regulate the construction, operation and use of:

- (a) artificial islands;
- (b) installations and structures for the purposes provided for in article 56 and other economic purposes;
- (c) installations and structures which may interfere with the exercise of the rights of the coastal State in the zone."

Videre følger det av havrettskonvensjonen art. 60 nr. 2:

"The coastal State shall have exclusive jurisdiction over such artificial islands, installations and structures, including jurisdiction with regard to customs fiscal health, safety and immigration laws and regulations."

Disse bestemmelsene innebærer i korthet at Norge har full lovgivnings-, doms- og tvangsjurisdiksjon på slike konstruksjoner (typisk boreinnretninger og lignende som brukes i petroleumsvirksomheten). ¹³

¹² United Nations Convention on the Law of the Sea – December 10, 1982

¹³ Ruud (2006) s. 158

Når det gjelder rørledninger og undersjøiske kabler har dette tradisjonelt vært ansett som en del av havets frihet.¹⁴ Havrettskonvensjonen har en egen bestemmelse i art. 79 nr. 1:

”All States are entitled to lay submarine cables and pipelines on the continental shelf, in accordance with the provisions of this article”.

Dette innebærer at rørledningseierens hjemstat i utgangspunktet har generell jurisdiksjon over rørledningene som sådan.

Hvilken betydning dette har for Petroleumsregisteret drøftes nærmere under punkt 5.2.3 om rettighetshavers meldeplikt, og under punkt 5.3.4 om pantobligasjoner.

Hjemmelen for forskrift om petroleumsregisteret finner vi i petrl. kapittel 6. Ifølge petrl. § 6-1 skal departementet ”...føre et register over alle utvinningstillatelser, Petroleumsregisteret. Departementet kan ved forskrift bestemme at registeret også skal omfatte tillatelser som nevnt i petrl. § 4-3.”

Av reg.forskr. § 2-2 fremgår det at registerfører skal registrere alle tillatelser i Petroleumsregisteret. Hvilke tillatelser som er relevante, fremgår av definisjonen i reg.forskr. § 1-1 litra e. ”Tillatelse” defineres her som utvinningstillatelse og tillatelser etter petrl. § 4-3. Sett i sammenheng med reg.forskr. § 2-2 betyr dette at også § 4-3 tillatelser skal registreres i Petroleumsregisteret. I praksis vil § 4-3 tillatelser være rørledningstillatelser.

Utvinningstillatelsene og § 4-3 tillatelsene omtales nærmere under punkt 1.2.2 om konsesjonssystemet.

¹⁴ Ruud (2006) s. 158

Ifølge petrl. § 3-5, 1.ledd skal departementet utpeke eller godkjenne en operatør ved tildeling av utvinningstillatelse. Det samme gjelder ved tillatelse etter petrl. § 4-3, jfr. petrl. § 3-5, 4.ledd. For utvinningstillatelsene fremgår operatørens oppgaver av samarbeidsavtalen som utarbeides av departementet. For tillatelser etter petrl. § 4-3 fremgår operatørens rolle av den enkelte avtale mellom rettighetshaverne, supplert med forskrifter.

1.2.2 Konesjonssystemet

Selv om staten har åpnet for at private kan drive petroleumsvirksomhet på NKS, ønsker den å føre kontroll med denne aktiviteten. Petrl. § 1-2, 2.ledd har følgende ordlyd:

”Petroleumsressursene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv slik at de kommer hele det norske samfunn til gode. Herunder skal ressursforvaltningen gi landet inntekter og bidra til å sikre velferd, sysselsetting og et bedre miljø og å styrke norsk næringsliv og industriell utvikling samtidig som det tas hensyn til distriktspolitiske interesser og annen virksomhet.”

Kontrollen utøves i stor grad ved hjelp av et omfattende konsesjonssystem. Dette bygger på at de ulike stadiene i petroleumsaktiviteten er underlagt påbud om offentlige tillatelser og/eller samtykker. Ifølge petroleumsloven gjelder det krav om slike tillatelser blant annet for undersøkelse og utvinning av petroleumsforekomster. Videre kreves det særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretninger. En kort omtale av disse tillatelsene følger nedenfor.

Etter petrl. § 2-1 kan departementet tildele juridisk person tillatelse til undersøkelse etter petroleum. En undersøkelsestillatelse gir ikke enerett til undersøkelse av petroleumsforekomster på områder som omfattes av tillatelsen, og heller ikke fortrinnsrett ved tildeling av utvinningstillatelse. Undersøkelsestillatelsen er ikke gjenstand for registrering i Petroleumsregisteret.

Petrl. § 3-3 fastsetter at Kongen i Statsråd kan tildele utvinningstillatelse. Ifølge 3.ledd gir en slik tillatelse enerett til undersøkelse, leteboring og utvinning av petroleumsforekomster

på områder som omfattes av tillatelsen. Rettighetshaver blir videre eier av den petroleum som produseres.

Ifølge petrl. § 4-3, 1.ledd, kan OED "... gi særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretning når retten til anlegg og drift ikke følger av godkjent plan for utbygging og drift i medhold av § 4-2." En slik tillatelse kan for eksempel gjelde drift og bruk av rørledninger.

Som nevnt under punkt 1.2.1, er det utvinningstillatelsen og tillatelsen etter petrl. § 4-3 som er gjenstand for registrering i Petroleumsregisteret, jf. petrl. § 6-1.

I nær tilknytning til konsesjonssystemet finner vi reglene om samarbeidsavtalen. Etter petrl. § 3-3, 4.ledd, kan Kongen "... sette som vilkår for tildeling av utvinningstillatelse at rettighetshaverne inngår avtaler av bestemt innhold seg imellom."

Samarbeidsavtalen er den viktigste avtalen mellom rettighetshaverne, men den er ikke en ordinær avtale som er forhandlet frem mellom partene. Samarbeidsavtalen utarbeides av OED, og rettighetshaverne plikter å tiltre for å få en andel i utvinningstillatelsen.¹⁵

I denne oppgaven legger jeg til grunn ordlyden i Samarbeidsavtalen etter 17. konsesjonsrunde.

Et av vilkårene i Samarbeidsavtalen er at rettighetshaverne inngår et interessentskap seg imellom. Dette er ikke å anse som et "selskap" i selskapsrettslig forstand.¹⁶

En tillatelse etter petrl. § 4-3 skiller seg imidlertid fra utvinningstillatelsene. Ettersom også § 4-3 tillatelser er gjenstand for registrering i Petroleumsregisteret, er det hensiktsmessig å si litt om disse. § 4-3 tillatelser kan for eksempel være landanlegg, men det mest praktiske i

¹⁵ Arnesen (2008) s. 36

¹⁶ Andenæs (2007) s. 37

forhold til denne oppgaven, er rørledningstillatelser. Det vil derfor være registrering av rørledningstillatelser jeg her vektlegger og drøfter.

Alle gassfelt på NKS er tilknyttet et rørledningssystem for å få transportert gassen ut til videre foredling og distribusjon. Norge anses som en eksportnasjon av gass, og rørledningene på NKS går også ut til andre mottakerland.

For at norsk jurisdiksjon, og følgelig petroleumsloven, skal få anvendelse på rørledninger som krysser andre landegrenser, kreves særskilt avtale med vedkommende stat. Som et eksempel på en slik avtale kan det vises til ”Overenskomst mellom kongeriket Norge og Forbundsrepublikken Tyskland om overføring av petroleum gjennom rørledning fra ekofisk- feltet og tilstøtende områder til forbundsrepublikken Tyskland.” Denne avtalen er inntatt som et vedlegg til St.prp. nr. 88 (1973-74).

Etter denne overenskomstens artikkel 4, fremgår det av nr. 1: ”Rørledningsselskapet skal være underlagt norsk rett og jurisdiksjon for så vidt angår sivile saker og straffesaker, verneting og tvangsfullbyrdelse. Dette skal også gjelde rørledningen og hendelser som står i forbindelse med denne, forutsatt imidlertid at dette ikke skal utelukke tyske domstolars jurisdiksjon og anvendelse av tysk rett vedrørende Forbundsrepublikken Tysklands kontinentalsokkel, sjøterritorium og landterritorium. ”

Som hovedregel kan vi si at disse avtalene tillater norsk jurisdiksjon over rørledningene og deler av mottaksterminalene. Norsk jurisdiksjon vil selvsagt ikke gjelde for den videre distribusjon i mottakerlandene.

Det omfattende rørledningsnett krever en systemoperatør, og frem til 2001, var Statoil operatør for nesten alle transport- og ilandføringsrørledninger på NKS.¹⁷ På dette tidspunkt

¹⁷ Hammer (2008) s. 43

ble gassalget organisert gjennom et eget gassforhandlingsutvalg (GFU) som bestod av tre norske oljeselskap.¹⁸

GFU var et nasjonalt forhandlingsutvalg som inngikk kontrakter med utenlandske kjøpere, uten at kontraktene på dette tidspunkt var knyttet til noe spesifikt felt. GFU signerte som selgere, og kontraktene ble deretter forelagt til godkjenning av OED. Etter godkjenningen tildelte OED kontraktsvolumer til de enkelte felt, og GFU overførte da sine kontraktsposisjoner til disse feltene.¹⁹

Da GFU ble avskaffet i 2001, ble det nødvendig å opprette et eget statlig selskap som operatør for rørledningsnett, Gassco.²⁰ Ettersom salg av gass nå skulle skje på det frie markedet, kunne ikke Statoil lenger stå som operatør. En slik stilling gir en fortrinnsrett på bekostning av de andre aktørene på markedet.

I 2003 inngikk de ulike interessentskapene etter rørledningstillatelsene sammen og dannet et felles interessentskap, Gassled. Samtidig utpekte OED Gassco som operatør for Gassled.²¹

Det understrekes at Gassco ikke har noen kommersiell interesse i rørledninger eller gassmarkedet for øvrig.²²

Gassco og Gassled blir nærmere omtalt under punkt 5.2.6.

¹⁸ Hammer (2008) s. 20 f.

¹⁹ Hammer (2008) s. 20 f.

²⁰ Hammer (2008) s. 44

²¹ Hammer (2008) s. 44

²² Hammer (2008) s. 44

2 Rettsvern

2.1 Hva er rettsvern?

Når en disposisjon mellom A og B er beskyttet mot tredjeperson C, sier man gjerne at disposisjonen har rettsvern. C vil da i utgangspunktet ikke kunne hevde sin rett mot verken A eller B.²³

Rettsvern kan oppnås på flere måter; ved løsøre er det et krav om at gjenstanden har blitt overlevert fra A til B, mens for fast eiendom gjelder kravet om tinglysing i grunnboken. På samme måte må skip registreres i ett av de to skipsregistrene for å få rettsvern.

Utvinningstillatelser og tillatelser etter petrl. § 4-3 får rettsvern gjennom registrering i Petroleumsregisteret, jf. petroleumsloven § 6-2, 3.ledd.

Formålet bak rettsvernsinstituttet er å gi juridiske disposisjoner høyest mulig grad av notoritet, publisitet og legitimasjon. En kort redegjørelse for disse begrepene følger nedenfor.

2.1.1 Notoritet

En juridisk disposisjon har notoritet når den er etterviselig og kontrollerbar.²⁴ For å oppnå dette kan disposisjonen for eksempel opprettes skriftlig, og den kan eventuelt oppbevares hos en tredjeperson. Vi taler gjerne om grader av notoritet, det er ikke slik at en disposisjon ”enten er notorisk eller ikke-notorisk”.²⁵

²³ Falkanger (2006) s. 474

²⁴ Falkanger (2006) s. 480

²⁵ Falkanger (2006) s. 481

2.1.2 Publisitet

I hvilken grad en disposisjon har publisitet, avhenger av i hvilken grad den er tilgjengelig for publikum.²⁶ Et offentlig register som er åpent for alle, slik som tinglysingsregisteret, gir høy grad av publisitet.

2.1.3 Legitimasjon

Det er vanlig å sondre mellom materiell rett og legitimasjon. Den materielle rett henspeiler på det underliggende forhold, mens legitimasjonen viser til hvilken rett en person synes å ha utad. Det kan være samsvar mellom disse, men det kan også skje at en person med legitimasjon går utover sin materielle rett. Spørsmålet blir da i hvilken grad tredjeperson kan forholde seg til vedkommendes legitimasjon, uten å måtte foreta ytterligere undersøkelser med hensyn til den materielle rett.²⁷

I hvilken grad disse tre hensyn ivaretas i Petroleumsregisteret, blir diskutert løpende i oppgaven.

Et annet aspekt ved rettsvernsinstituttet er i hvilken grad et offentlig register, som for eksempel Petroleumsregisteret, gir troverdighet. Det er vanlig å bruke betegnelsen rettslig og faktisk troverdighet, samt positiv og negativ troverdighet.

²⁶ Falkanger (2006) s. 481

²⁷ Falkanger (2006) s. 480

2.1.4 Sondringen mellom rettslig og faktisk troverdighet

Hvis et register som Petroleumsregisteret tillegges faktisk troverdighet, betyr dette at det som står oppført i registeret normalt kan legges til grunn.²⁸

Dersom registeret også er tillagt rettslig troverdighet, skal den som innretter seg etter det registrerte, ikke lide tap²⁹.

Med rettslig positiv troverdighet forstås videre at det som står oppført i registeret er korrekt, og at den som har innstilt seg på dette ikke skal lide tap.³⁰

Hvis registeret er tillagt negativ troverdighet, betyr dette at registeret opplyser om alle rettsforhold. Det som da ikke er registrert, behøver heller ikke respekteres³¹.

I denne oppgaven diskuteres også i hvilken grad Petroleumsregisteret kan tillegges troverdighet. Dette tas opp i tilknytning til de enkelte bestemmelser som skal sikre slik troverdighet.

²⁸ Falkanger (2006) s. 525

²⁹ Falkanger (2006) s. 525

³⁰ Falkanger (2006) s. 525

³¹ Falkanger (2006) s. 525

3 Realregistre

3.1 Petroleumsregisteret

Petroleumsregisteret er et realregister. Med dette menes at registeret er "... ordnet etter de formuesgoder som rettigheten gjelder", jf. panteloven § 1-1 nr 4. Med hensyn til Petroleumsregisteret er formuesgodet utvinningstillatelsen.

Petroleumsregisteret er et rettighetsregister, men det er til en viss grad også innrettet på faktiske forhold.

Petroleumsregisteret henviser til reglene i tinglysingsregisteret. Nedenfor gis det derfor en kort redegjørelse for de relevante aspektene ved tinglysingsvesenet. Videre er mange av bestemmelsene i forskriften til Petroleumsregisteret basert på reglementet rundt de to skipsregistrene. En kort redegjørelse for disse vil derfor være hensiktsmessig.

3.2 Tinglysingsregisteret

Grunnboken kan sammenlignes med Petroleumsregisteret. Grunnboken er et rettighetsregister, og det er ikke innrettet på faktiske forhold (areal, grenser og lignende).

Etter omleggingen til EDB system, inneholder nå den elektroniske grunnbok fire hovedrubrikker:

- 1) "Grunndata", hvor det angis på hvilket grunnlag bruksnummeret er opprettet.
- 2) "Hjemmelsopplysninger", som angir hvem som har hjemmel
- 3) "Pengeheftelser", for eksempel kontraktspant eller utleggspant
- 4) "Servitutter", dvs. ikke-pengemessige heftelser.³²

³² Falkanger (2006) s. 496 f.

En viktig del av tinglysingsystemet for fast eiendom er dagbokføringen, som er en journal over hvilke dokumenter som er kommet inn til tinglysing. Tinglysingsloven knytter en rekke rettsvirkninger til dagbokføringen, men dagbokføringen er bare relevant dersom dokumentet senere blir godtatt til tinglysing.³³

Siden Petroleumsregisteret er basert på tinglysingsvesenets dagbokføring, bør det sies litt om dette.

Før innføringen av EDB systemet, foregikk dagbokføring og grunnbokføring i to operasjoner. Den første operasjonen omfattet selve dagbokføringen, og var en foreløpig kontroll av dokumentet som ble begjært tinglyst. Etter en nærmere kontroll ble dokumentet grunnbokført, og var da tinglyst. Den sentrale rettsvirkning for dagbokføringen var at denne bestemte de tinglyste rettighetenes prioritet.³⁴

Etter innføringen av EDB, blir dokumentene som kommer inn til tinglysing lagt inn i databasen. Det er ikke noen teknisk forskjell mellom dagbokføring og grunnbokføring, men begrepene er opprettholdt.

Dagbokføring innebærer nå den første registrering og foreløpige kontroll av dokumentet. Dersom dokumentet etter en nærmere kontroll blir opprettholdt, anses dette som grunnbokført. Dokumentet er da tinglyst med prioritet fra den dagen det først ble registrert i databasen.³⁵

Den gjeldende forskrift om Petroleumsregisteret ble opprettet etter EDB innføringen av tinglysingsloven. Det er derfor litt rart at de eldre terminologiene er videreført. Man kunne utformet regelverket slik at det samsvarte bedre med praksis i forhold til ren EDB-føring.

³³ Falkanger (2006) s. 500 f.

³⁴ Brækhus (1998) s. 70 ff.

³⁵ Brækhus (1998) s. 72

3.3 Skipsregistrene (NIS og NOR)

Norge har to skipsregistre, ett for norskeiet tonnasje (NOR) og ett internasjonalt for den utenriksgående flåte (NIS).³⁶ Hovedsakelig er reglene de samme for begge registrene, og det faller utenfor denne oppgavens ramme å gå nærmere inn på forskjellene.

Registreringen av skip har i likhet med registrering av tillatelser etter reg.forskr. to formål: Ett offentligrettslig og ett privatrettslig. Det er behov for et register som viser hvilke skip som er norske dersom det for eksempel skulle bli snakk om påtale, evt. ansvarsforhold ved ulykke. Det er også viktig at direktiv fra norske myndigheter sendes ut til de riktige adressatene (skipene).³⁷ Privatrettslig er det selvsagt også viktig for den enkelte å sikre rettsvern for å unngå ekstinksjon fra tredjemenn.

Hovedregelen om registreringsplikten fremgår av sjøl. § 11, 2.ledd som har følgende ordlyd: ”Ethvert norsk skip med lengde 15 meter eller mer skal innføres i skipsregisteret eller i norsk internasjonalt skipsregister dersom vilkårene for registrering der er oppfylt.”

Skipsregistrene er rettighetsregistre, men de er også innrettet på de faktiske forhold, jf. sjøl. § 13, 1.ledd. Etter sjøl. § 13, 2.ledd har skipets eier en meldeplikt som har likhetstrekk med rettighetshavernes meldeplikt etter reg.forskr. § 2-3. Brudd på meldeplikten etter sjøl. § 13 er imidlertid straffesanksjonert, jf. straffeloven § 419.

Av andre realregistre kan nevnes kraftledningsregisteret, luftfartøyregisteret og Akvakulturregisteret,³⁸ men det faller utenfor denne oppgavens ramme å gå nærmere inn på disse.

³⁶ Falkanger (2004) s. 34

³⁷ Falkanger (2004) s. 34

³⁸ Falkanger (2006) s. 527

4 Petroleumslovens bestemmelser om Petroleumsregisteret og pantsettelse

Hjemmelen for forskrift om Petroleumsregisteret finner vi i petrl. kapittel 6. Kapittelet omhandler registrering og pantsettelse.

4.1.1 Formål med registrering

Formålet med Petroleumsregisteret er både av offentligrettslig og privatrettslig art. Ettersom staten er eier av all petroleumsforekomst på NKS, er det viktig å ha kontroll over disposisjonene, jf. petrl. § 1-2, 2.ledd om at inntektene skal komme hele det norske samfunn til gode.

Privatrettslig er det viktig for rettighetshaverne og andre hjemmelshavere å sikre rettsvern for sine disposisjoner. Problemer kan fort oppstå dersom Petroleumsregisteret ikke er oppdatert i forhold til overdragelser og pantsettelser, se nærmere om dette under punkt 5.2.6.

4.1.2 Petroleumsloven kapittel 6

Petrl. kap 6 omhandler registrering og pantsettelse av tillatelser. Det er en nær sammenheng mellom pantsettelse og registrering i Petroleumsregisteret, ettersom pantsettelse skal registreres, jf. under punkt 5.2.3 og 5.3.4.

I dette kapittelet, under pkt. 4.1.4 og 4.1.5 vil jeg derfor si litt om petroleumslovens regler om pantsettelse og registrering. Hva som kan pantsettes etter disse reglene, vil også være registreringspliktig i Petroleumsregisteret. En detaljert fremstilling av panterettens omfang

faller imidlertid utenfor oppgavens tema. Fokus vil her være på de sider av panteretten som er mest aktuelle i forhold til registrering i Petroleumsregisteret.

4.1.3 Petroleumsloven § 6-1

”Departementet skal føre et register over alle utvinningstillatelser, Petroleumsregisteret. Departementet kan ved forskrift bestemme at registeret også skal omfatte tillatelse som omhandlet i § 4-3.

I registeret gis hver tillatelse eget blad. Departementet skal føre dagbok over de dokumenter som skal registreres. Departementet kan gi nærmere forskrifter om hvordan dagbok og register skal innrettes og føres, om meldeplikt for rettighetshaver ved overdragelse og andre endringer vedrørende tillatelsen og om fremgangsmåten for øvrig ved registreringen. Herunder kan det også gis bestemmelser om hvilke gebyrer som kan kreves.

Reglene i lov av 7.juni 1935 nr. 1 om tinglysing, kapitlene 2 og 3, gjelder tilsvarende så langt de passer og ikke annet følger av loven her eller forskrifter gitt i medhold av loven.”

Departementet har nå delegert føringen av Petroleumsregisteret til OD, se punkt 5.1.2

Under punkt 1.2.1 kom det frem at alle utvinningstillatelser og § 4-3 tillatelser skal registreres i Petroleumsregisteret.

4.1.4 Petroleumsloven § 6-2

”Departementet kan samtykke i at rettighetshaver pantsetter hele tillatelsen eller at den enkelte rettighetshaver pantsetter sin andel i denne som ledd i finansieringen av

virksomheten knyttet til tillatelsen. I særlige tilfeller kan departementet samtykke i at finansieringen omfatter virksomhet i henhold til annen tillatelse enn den som pantsettes.

Ved meddelelse av samtykke til pantsettelse etter første ledd kan departementet gi tilsagn om at tvangssalg og tvangsbruk etter lov av 26. juni 1992 om tvangsfullbyrdelse vil kunne skje uten at vilkårene for tillatelsen endres.

Pantsettelse etter denne paragraf får rettsvern ved registrering i Petroleumsregisteret.”

Bestemmelsen har som forutsetning at rettighetshavere ikke fritt kan pantsette verken hele eller deler av tillatelsen. Dette er en naturlig følge av konsesjonssystemet som den norske petroleumsaktiviteten på NKS er underlagt.

På samme måte som frivillig pantsettelse, vil utleggspant få rettsvern ved registrering i Petroleumsregisteret. Dette drøftes nærmere under punkt 5.3.1

Selve panteretten kan imidlertid ikke være gjenstand for utlegg uten departementets godkjenning. Dette følger av petrl. § 6-4, 2.ledd, 2.pkt.

4.1.5 Petroleumsloven § 6-3

”Ved pantsettelse av hele tillatelsen etter § 6-2, omfatter panteretten de rettigheter som til enhver tid følger av tillatelsen samt pantsetterens øvrige rettigheter knyttet til virksomhet som utøves i henhold til tillatelsen.

Panteretten omfatter ikke rettigheter i innretninger som er registrert i et annet realregister eller rettigheter i innretninger plassert på land eller sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett.

Panteretten omfatter heller ikke rettigheter i flyttbare anleggsmaskiner som kan pantsettes etter panteloven § 3-8 eller rettigheter i annet løsøre som kan registreres i et annet realregister. Reglene i panteloven § 3-4 og § 3-7 gjelder tilsvarende så langt de passer.

Ved pantsettelse av en andel i en tillatelse etter § 6-2, omfatter panteretten pantsetterens ideelle andel av den formuesmasse som til enhver tid er knyttet til tillatelsen samt pantsetterens øvrige rettigheter knyttet til virksomhet som utøves i henhold til tillatelsen.”

Reglene om pantsettelse drøftes nærmere under punkt 5.3.4 om pantobligasjoner.

4.1.6 Petroleumsloven § 6-4

”Departementet skal gi panthaver skriftlig varsel om tilbakekall eller oppgivelse av en tillatelse eller av en andel i denne med meddelelse om at panteretten bortfaller dersom tvangssalg ikke begjæres uten unødige opphold. Er tvangssalg begjært i rett tid, kan det ikke meddeles ny tillatelse i strid med panthavers rett.

Panterett som nevnt i første ledd, kan ikke overdras eller pantsettes uten departementets samtykke. Den kan heller ikke uten slikt samtykke være gjenstand for utlegg, arrest eller gjeldsforhandling eller inngå i panthavers konkursbo.”

Bestemmelsen drøftes ikke nærmere i denne oppgaven.

5 FOR 1997-06-19 nr 618: Forskrift om Petroleumsregisteret

I dette kapittelet behandles reg.forskr. i sin helhet. Jeg har valgt å sette lovteksten i anførselstegn under den enkelte paragraf. Deretter følger mine kommentarer fortløpende.

5.1 Kap 1. Innledende bestemmelser

5.1.1 § 1.1. Definisjoner

”I denne forskrift forstås med:

- a) petroleumsloven, lov 29.november 1996nr. 72 om petroleumsvirksomhet
- b) tinglysingsloven, lov 7.juni 1935 nr. 2 om tinglysing
- c) sjøloven, lov 24.juni 1994 nr. 39 om sjøfarten
- d) forvaltningsloven, lov 10.februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker
- e) tillatelser, utvinningstillatelser som nevnt i petroleumsloven § 3-3 og tillatelser til anlegg og drift av innretninger for transport og utnyttelse av petroleum som nevnt i samme lov § 4-3
- f) innretninger, installasjoner og anlegg m.v. som nevnt i petroleumsloven § 1-6 d og som er utplassert i medhold av en tillatelse som nevnt i samme lov §§ 3-3 og 4-3”

5.1.2 §1-2. Registerfører

”Petroleumsregisteret føres av Oljedirektoratet”

Ved denne bestemmelsen er føringen av Petroleumsregisteret blitt delegert fra OED til OD. Oljedirektoratet (OD) har adresse på Ullandhaug i Stavanger. OD overtok registerføringen 1.1.1997.

5.2 Kap 2. Registrering av tillatelser m.v.

5.2.1 § 2-1. Registrering av tillatelser, registerenhet

”Registerfører skal registrere alle tillatelser i Petroleumsregisteret. Hver tillatelse utgjør en egen registerenhet.”

Bestemmelsen omfatter registrering av selve tillatelsen, som registerfører får melding om fra OED. Som tidligere påpekt er de aktuelle tillatelser utvinningstillatelse og § 4-3 tillatelser.

Tinglysingsloven § 1 er ikke gitt anvendelse på reg.forskr. I petrl. § 6-1, 3.ledd fremgår kun at tgl. kap 2 og 3 ”...gjelder tilsvarende så langt de passer”.

Tgl § 1 stiller formelle krav til registerfører. Vedkommende må ha ”juridisk embetseksamen eller tilsvarende”, jf. 3.pkt.

Reg.forskr. har ingen tilsvarende bestemmelse. I praksis følger likevel OD tinglysingslovens bestemmelser om registerfører. Det er jurister som har det overordnede ansvar for føring og kontroll av Petroleumsregisteret.

5.2.2 §2-2. Opplysninger om registerenheten

”Petroleumsregisteret skal inneholde opplysninger om tillatelsens nummer, tildelingsdato, tillatelsens varighet, hvilke juridiske eller fysiske personer som er rettighetshavere, størrelsen på rettighetshavernes andeler i tillatelsen, og hvem som er operatør. Dersom staten deltar direkte i tillatelsen, skal registeret inneholde opplysninger om størrelsen på statens andel. Dersom tvangsmulkt er ilagt, skal registeret inneholde opplysning om dette inntil tvangsmulkten opphører. Departementet kan bestemme at ytterligere opplysninger skal registreres.”

Bestemmelsen regulerer hva Petroleumsregisteret skal inneholde. Petroleumsregisteret er et rettighetsregister, men vi ser at også opplysninger om operatør skal registreres. Dette må betraktes som en opplysning om faktiske forhold.

5.2.3 § 2-3. Rettighetshavers meldeplikt m.v.

”Rettighetshaver skal gi skriftlig melding til registerfører ved følgende endringer i tillatelsen:

- a) Skifte av operatør i medhold av petroleumsloven § 3-7,
- b) Endring av selskapsnavn,
- c) Forlengelse av utvinningstillatelsen etter petroleumsloven § 3-15,
- d) Oppgivelse av utvinningstillatelsen etter petroleumsloven § 6-2,
- e) Pantsettelse av tillatelsen eller andel i tillatelsen etter petroleumsloven § 6-2,
- f) Overdragelse av tillatelsen eller andel i tillatelsen m.v. som nevnt i petroleumsloven § 10-12 første ledd og andre disposisjoner som endrer fordelingen av rettighetshavers andel i tillatelsen,
- g) Tilbakekall av tillatelsen etter petroleumsloven § 10-13.

Melding skal gis straks endringen er godkjent av myndighetene. Ved endring av selskapsnavn skal melding gis straks endringen er registrert i foretaksregisteret. Ved endring som nevnt i petroleumsloven § 3-9 annet ledd og § 3-15, skal melding gis straks endringen får virkning. Meldingen skal være undertegnet av signaturberettiget for selskapet.

Endringer i tillatelsen som er meldepliktig etter første ledd skal registreres i Petroleumsregisteret.

Ved brudd på meldeplikten kan registerfører etter reglene i petroleumsloven § 10-6 ilegge rettighetshaver tvangsmulkt på inntil 2 ganger rettsgebyret pr. dag inntil skriftlig melding er inngitt. Tvangsmulkten opphører uansett etter 30 dager.

Registerfører kan av eget tiltak registrere meldepliktige opplysninger dersom rettighetshaver ikke oppfyller sin meldeplikt. I tilfeller hvor tvangsmulkt er ilagt, kan registerfører registrere opplysningen av eget tiltak når tvangsmulkten er opphørt. Registerfører skal sende skriftlig underretning til rettighetshaver straks slik registrering er foretatt.”

5.2.4 Meldeplikten etter reg.forskr. § 2-3, 1.ledd.

Reg.forskr. § 2-1,1. ledd pålegger en meldeplikt i forhold til de nevnte endringer. På dette punkt avviker reg.forskr. fra tinglysingsloven, som ikke pålegger noen tilsvarende plikt. Etter tinglysingslovens bestemmelser er det frivillig om man vil registrere overdragelser, pant eller andre heftelser. En meldeplikt for de nevnte disposisjoner i forhold til fast eiendom, ville vært svært vanskelig for myndighetene å følge opp. Aktørene på dette markedet er mange, og man måtte ha brukt store ressurser på å kontrollere at meldeplikten ble overholdt.

Når det gjelder petroleumsaktivitetene er forholdene mye mindre, slik at myndighetene har bedre oversikt. Et sentralt moment er også at de aller fleste disposisjoner krever samtykke fra staten i forkant av registrering. Sjølovens bestemmelser om registrering av skip bygger på tilsvarende prinsipper som reg.forskr. Sjøl. § 11, 2.ledd 1.punktum har følgende ordlyd: ”Ethvert norsk skip med lengde 15 meter eller mer skal innføres i skipsregisteret eller i norsk internasjonalt skipsregister dersom vilkårene for registrering der er oppfylt”. Som for utvinningstillatelser og tillatelser etter petrl. § 4-3 pålegges her en registreringsplikt. Etter sjøl. § 12 skjer innføring i skipsregisteret etter melding fra skipets eier til registerføreren.

Sjøl. § 13 har bestemmelser om hva skipsregisteret skal inneholde, og bestemmelsens 2.ledd pålegger en plikt til å holde informasjonen i skipsregisteret ved like: ”Inntre det endring i noe av det som er nevnt i første ledd, skal skipets eier gi melding til registerføreren med mindre annet følger av forskrift gitt av departementet.” Bestemmelsen er med på å sikre norske myndigheters kontroll med skipsfarten, herunder sikkerheten på skipene. Sjøl. § 13 kan derfor sammenlignes med reg.forskr. § 2-3, 1.ledd.

Meldeplikten etter henholdsvis sjøloven og reg.forskr. er imidlertid forskjellig mht. innhold og omfang. For skip er det først og fremst endringer i eierforhold samt teknisk informasjon om skipet som skal meldes. Etter lovens ordlyd er det ikke nødvendig å registrere heftelser, noe man er pliktig til i forhold til Petroleumsregisteret.

Til tross for den lovregulerte meldeplikten er ikke alltid rettighetshaverne like påpasselige med å melde inn de aktuelle endringene. Man kan her skille mellom disposisjoner som skjer frivillig, og disposisjoner av mer tvungen karakter. Et eksempel på en frivillig disposisjon kan være en panterett. Her vil panthaver være interessert i å få registrere heftelsen for å unngå tredjemannsekstinksjon.

Samarbeidsavtalen, 17. konsesjonsrunde, art. 10 regulerer mislighold fra en part. Av art. 10.3 følger det at dersom en parts mislighold varer mer enn 3 måneder ”... kan de øvrige Parter kreve at Parten overdrar sin Deltakerandel til dem...”. En slik tvungen disposisjon er ikke like viktig for den utestengte part å få registrert.

Ytterligere et vilkår for registrering i Petroleumsregisteret er skriftlig melding fra rettighetshaver. Meldingen føres deretter inn i et offentlig EDB register. Et slikt system innebærer en høy grad av notoritet, disposisjonen blir både ettersomlig og kontrollerbar.

5.2.5 Hvem har meldeplikt for endringer knyttet til utvinningstillatelser?

Det er klart at flere av pliktene som påhviler interessentskapet etter Samarbeidsavtalen utføres av operatøren på vegne av rettighetshaverne. Det kan derfor stilles spørsmål om det reelt sett er operatøren som ilegges en meldeplikt etter reg.forskr. § 2-3.

For å avklare dette, må vi først undersøke hva som faller innenfor operatørens rolle. Som det følger av drøftelsen nedenfor, vil denne rollen være noe ulik for henholdsvis utvinningstillatelser og tillatelser etter petrl. § 4-3 (rørledningstillatelser).

Som nevnt innledningsvis plikter rettighetshaverne til en utvinningstillatelse å inngå i et interessentskap. Forholdet innad i interessentskapet reguleres av samarbeidsavtalen som er utarbeidet av OED. Her finnes bl.a. bestemmelser om operatørens rolle.

Samarbeidsavtalen, 17. konsesjonsrunde, art. 4.1, 1.og 2.ledd har følgende ordlyd:

”Operatøren skal utføre og forestå den daglige ledelse av interessentskapets virksomhet. Virksomheten skal utføres i samsvar med denne Avtale, vedtak i styringskomiteen, vilkårene i Utvinningstillatelsen, gjeldende lovgivning og andre myndighetsvedtak”.

Denne bestemmelsen er generelt utformet. Hvorvidt en meldeplikt til registeret omfattes av ”den daglige ledelse” kan by på tvil. Selv om interessentskapet som sådan ikke anses som et selskap i tradisjonell selskapsrettslig forstand, kan det være til hjelp å se hva selskapsretten betegner som daglig ledelse.

Det er likevel en viktig forskjell mellom selskapsrettslige disposisjoner i og utenfor petroleumsvirksomheten; de fleste disposisjoner knyttet til petroleumsvirksomhet krever en eller annen form for statlig samtykke. Operatøren kan med andre ord ikke foreta salg, kjøp, pantsettelse el. på vegne av interessentskapet så lenge det ikke foreligger statlig godkjenning. Meldeplikten etter reg.forskr. § 2-3 oppstår som følge av disse

disposisjonene, og kan derfor sies å være noe særskilt som faller utenfor den daglige ledelse. Dette taler for at meldeplikten ikke skal anses som en del av ”den daglige ledelse”.

Videre følger det av art. 4.2: ”Når ikke annet er bestemt, er det Operatøren som opptrer utad på vegne av Partene i interessentskapet. Herunder har Operatøren rett og plikt til å innhente nødvendige samtykker, godkjenninger og tillatelser, inngå nødvendige avtaler i interessentskapets navn og til å betale i rett tid alle utgifter som virksomheten etter Avtalen medfører for Partene i interessentskapet”.

En meldeplikt slik reg.forskr. legger opp til, faller ikke direkte inn under ordlyden i samarbeidsavtalen art. 4.2. En meldeplikt er ikke det samme som å innhente samtykker, godkjenninger og tillatelser, og meldeplikten inntreffer først etter at disse disposisjonene er foretatt. Meldeplikten kan heller ikke sies å være en avtale som inngås i interessentskapets navn, da meldeplikten er en ensidig plikt som påhviler rettighetshaverne.

Ordlyden i reg.forskr. § 2-3, 2. ledd, siste setning, taler også klart for at meldeplikten påhviler det enkelte selskap; ”Meldingen skal være undertegnet av signaturberettiget for selskapet”. Dette viser til de vanlige selskapsrettslige regler om signaturrett.

Det er i denne sammenheng mulig å trekke et skille mellom disposisjoner som foretas underveis av den enkelte rettighetshaver, samt disposisjoner som foretas av rettighetshavergruppen samlet. I det første tilfelle vil det være mer unaturlig å ilegge operatøren en meldeplikt, ettersom det enkelte selskap/rettighetshaver opptrer selvstendig.

Når rettighetshavergruppen opptrer samlet ved en disposisjon, kunne det vært mer aktuelt å pålegge operatøren en meldeplikt. De lege ferenda kan mye tale for en slik løsning, men på grunn av ordlyden i reg.forskr. § 2-3, 2.ledd; ”Meldingen skal være undertegnet av signaturberettiget for selskapet”, blir en slik løsning vanskelig å innfortolke.

For disposisjoner knyttet til utvinningstillatelser, er konklusjonen derfor at den enkelte rettighetshaver selv er ansvarlig for melde fra til OD.

5.2.6 Hvem har meldeplikt for endringer knyttet til § 4-3 tillatelser?

Når det gjelder tillatelser etter petrl. § 4-3, er forholdene noe annerledes. I det følgende drøfter jeg operatørens rolle i forbindelse med rørledningstillatelser, som er den mest aktuelle tillatelse etter petrl. § 4-3. Drøftelsen under dette punkt knyttes opp mot Gassled og Gassco.

Gassco er et statlig heleid selskap som ikke har noen eierinteresser i rørledningsnett for Gassled. Gassco skal drive sin operatørvirksomhet på en "no-profit, no-loss" basis. Årsaken til dette er at operatør som også eier en del av rørledningstillatelsen, lett vil kunne prioritere egne eierinteresser ved tildeling av ledig rørledningskapasitet. For å forhindre en fullstendig monopolsituasjon, er det derfor viktig å sikre at også andre aktører enn eierne får tilgang til rørledningsnett.³⁹

Etter "forskrift til lov om petroleumsvirksomhet" kapittel 9, spiller Gassco en sentral rolle for å sikre adgang til "oppstrøms gassrørledningsnett" (rørledningsnett for produksjon og eksport av gass). Gassco er også pålagt plikter knyttet til drift og vedlikehold av rørledningsnett, og kan etter dette sies å ha fire ulike roller innenfor teknisk drift, infrastrukturutvikling, kapasitetsadministrasjon og systemdrift.⁴⁰

I denne sammenheng er det interessant å se at Gasscos rolle primært knytter seg til tekniske og administrative forhold. Gassco har ingen rolle når det gjelder kjøp og salg av andeler i

³⁹ Hammer (2008) s. 22

⁴⁰ Hammer (2008) s. 42 f.

rørledningsnett, ettersom Gassco selv ikke har noen eierfunksjon. De meldepliktige endringene etter reg.forskr. § 2-3 har en nærmere tilknytning til rettighetshavernes oppgaver som eiere.

Konklusjonen bør derfor også her være at det er den enkelte rettighetshaver som må melde inn endringene.

De lege ferenda kan det likevel argumenteres for at operatøren burde være pliktsubjektet og således ha ansvaret for å melde inn de relevante endringene. Som tildeler av ledig kapasitet i Gassled, bør Gassco ha god oversikt over de gjeldende eierforhold og eventuelle overdragelser/pantsettelse som foretas i Gassled. Det ville innebære en betydelig administrativ forenkling dersom OD kun behøvde å forholde seg til Gassco mht. meldeplikten. En slik ordning ville likevel kunne føre til uklare ansvarsforhold dersom meldeplikten ikke ble overholdt av Gassco.

Med hensyn til Gassled og meldeplikten for rettighetshaverne, er det også andre problemer som melder seg. Nedenfor drøftes noen av de utfordringene OD har i denne forbindelse.

Gassled består av et omfattende rørledningsnettverk, og deler av dette eies av utenlandske rettighetshavere utenfor den norske territorialgrensen. Ettersom rørledninger ikke omfattes av begrepet "innretninger" etter havrettskonvensjonene, vil ikke de andeler av Gassled som eies av utenlandske rettighetshavere være underlagt norsk regelverk (så lenge de ligger utenfor territorialgrensen). Følgelig kan man ikke pålegge disse rettighetshaverne meldeplikt mht. de endringer som listes opp i reg.forskr. § 2-3.

Når det gjelder de norske eierforholdene i Gassled, er heller ikke Petroleumsregisteret oppdatert. Dette skyldes at rettighetshaverne ikke har meldt inn overdragelser, navneendringer og andre disposisjoner som er meldepliktige etter reg.forskr. § 2-3. I det siste er det imidlertid iverksatt tiltak for å ajourføre registeret også mht. endringer i § 4-3 tillatelser, og det forventes at dette blir oppdatert. En slik oppdatering vil skje ved at

rettighetshaverne blir anmodet om å melde inn sine respektive andeler og føre bevis for eierforholdet.

For Petroleumsregisterets troverdighet er det selvsagt uheldig at de faktiske eierforhold ikke stemmer overens med registerets opplysninger. For § 4-3 tillatelser har ikke registeret troverdighet, verken i positiv eller negativ forstand.

Det har tidligere vært stilt spørsmål ved om man kunne registrere Gassled som en egen tillatelse, noe som ikke ble fulgt opp. Årsaken til dette drøftes under punkt 5.3.4 om pantsettelse. Andre problemstillinger knyttet til pantsettelse av Gassledandeler drøftes også under punkt 5.3.4.

5.2.7 Spesielt om oljerørledninger

Under punkt 5.2.6 har jeg drøftet gassrørledninger i forbindelse med § 4-3 tillatelser. Tillatelser til oljerør kan selvsagt også gis i medhold av en § 4-3 tillatelse. Eksempler på oljerør kan være Grane oljerør,⁴¹ Kvitebjørn Oljerør⁴² og Norpipe Oljerørledning.⁴³ For disse tillatelsene er det de enkelte rettighetshaverne som må melde inn endringer etter reg.forskr. § 2-3.

Det gjøres for øvrig oppmerksom på at både olje – og gassrørledninger kan inngå som del en av en plan for utbygging og drift av petroleumsforekomster (PUD), jf. petrl. § 4-2. Dersom den aktuelle rørledningen inngår i en slik PUD, gis det ikke særskilt tillatelse etter petrl. § 4-3.

⁴¹ Fakta (2008) s. 197

⁴² Fakta (2008) s. 199

⁴³ Fakta (2008) s. 200

5.2.8 Når inntreer meldeplikten etter reg.forskr. § 2-3?

Reg.forskr. § 2-3, 2.ledd fastsetter tidsmessig når meldeplikten inntreer. Pliktsubjektet er som nevnt rettighetshaver, men det presiseres i siste setning at meldingen må være undertegnet av signaturberettiget for selskapet. Dette er imidlertid et rent formkrav som er med på å sikre den aktuelle endringen troverdighet og notoritet.

At meldeplikten inntreer ”... straks endringen er godkjent av myndighetene,” kan likevel reise problemstillinger. Her er det viktig å påpeke at sentrale disposisjoner som pantsettelse og overdragelse krever forhåndsgodkjennelse av myndighetene. Det er ikke slik at rettighetshaverne fritt kan pantsette og/eller overdra for deretter å søke om godkjennelse av den aktuelle pantsettelse/overdragelse.

Avtaler om kjøp og salg (og evt. pantsettelse) av utvinningstillatelser eller § 4-3 tillatelser skiller seg fra ordinære kjøpsavtaler. En særskilt problemstilling i denne sammenheng kan knytte seg til tidspunktet for overdragelsen. Det er ikke uvanlig at selskapene inngår såkalte intensjonsavtaler, og det kan også gå lang tid fra avtalen inngås til den faktiske overdragelsen finner sted.

Siden samtykke fra myndighetene må innhentes i forkant, innebærer ordlyden i reg.forskr. § 2-3, 2.ledd at meldeplikten inntreer på et tidspunkt før den faktiske overdragelsen finner sted. Dette vil ofte være uproblematisk, men sett at rettighetshaverne i etterkant blir usikre på om disposisjonen faktisk skal gjennomføres? Nye forhold kan komme inn, for eksempel at investeringene blir for kostbare eller at praktiske hensyn taler imot gjennomføring av disposisjonen. Et slikt scenario er ikke urealistisk, idet all petroleumsaktivitet innebærer betydelige usikkerhetsmomenter i forhold til fremtidige investeringer og disposisjoner.

Etter ordlyden skal således endringen meldes straks den er godkjent, uavhengig av om den faktisk er realisert. Reelle hensyn taler imidlertid imot en slik tolkning. Det overordnede formål for meldeplikten er å styrke petroleumsregisterets troverdighet, og det ville være lite

hensiktsmessig om disposisjoner som ikke var trådt i kraft skulle føres inn i registeret. Hensynet til troverdigheten taler derfor for at endringene skal gis straks de er trådt i kraft og godkjent av myndighetene. Dette kunne med fordel vært presisert i lovteksten.

5.2.9 Hva innebærer registreringsplikten etter reg.forskr. § 2-3, 3.ledd

Pliktsubjektet etter reg.forskr. § 2-3, 3.ledd er OD ved registerfører.

På grunn av det omfattende konsesjonssystemet, krever de fleste disposisjoner på NKS samtykke fra norske myndigheter. Dette innebærer at myndighetene til enhver tid vet hvilke disposisjoner som foretas på norsk sokkel. Vi kan således argumentere for at dersom meldeplikten ikke overholdes, vil dette lettere kunne oppdages av de myndighetene som i sin tid samtykket til den aktuelle disposisjonen.

Her må vi likevel være oppmerksomme på at ”myndighetene” ikke er et ensartet begrep hvor alle har oversikt over alt. Det er i hovedsak OED som godkjenner disposisjonene som foretas på sokkelen, mens det er OD som fører registreringene. OED har ingen rutiner på å automatisk sender over informasjon til OD om de enkelte disposisjoner som foretas. Hadde dette blitt gjort, ville OD kunne sjekke om disposisjonene senere ble meldt inn av rettighetshaverne.

En slik ordning ville imidlertid vært svært tidkrevende for OD idet føring av petroleumsregisteret bare er én av mange oppgaver. Det ligger heller ikke i registreringens formål å drive slik overvåking av hvilke godkjente disposisjoner som faktisk blir meldt inn. Det er viktig å huske at meldeplikten er rettighetshavernes ansvar, og at OD først og fremst har en registreringsoppgave knyttet til denne.

En juridisk problemstilling kan likevel stilles opp i forhold til tidspunktet for ODs registreringsplikt. Inntreer denne først etter at rettighetshaver har oppfylt sin meldeplikt?

I denne forbindelse er det mulig man kan trekke et skille mellom disposisjoner OD har faktisk kunnskap om, og disposisjoner de ikke har kunnskap om. Som nevnt i avsnittet over, har ikke OD faktisk kunnskap over alle disposisjonene som OED godtar. Det vil derfor være urimelig å pålegge dem en registreringsplikt i forhold til disse, selv om det i ytterste konsekvens kan argumenteres for at de burde hatt kunnskap om disposisjonene.

Annerledes kan det stille seg for godkjente disposisjoner som OD har faktisk kunnskap om. Spørsmålet blir da om OD har en registreringsplikt i forhold til disposisjoner som de har faktisk kunnskap om, men som ikke er meldt inn av rettighetshaverne.

Ordlyden i reg.forskr. § 2-3, 3.ledd kan tale for en slik tolkning. Det fremgår at endringer som er ”meldepliktig” skal registreres. Dette kan forstås slik at meldepliktige endringer skal registreres, selv om de faktisk ikke er meldt. Dersom OD har faktisk kunnskap om en disposisjon, og denne er meldepliktig etter 1.ledd, kunne man da argumentere for at OD har plikt til å registrere disposisjonen. En annen formulering av lovteksten kunne vært at endringer som er ”meldt” skal registreres.

Man kan nok likevel ikke legge for mye vekt på ordlyden i denne sammenheng. Dersom man her innfortolker en registreringsplikt for OD, ville dette samsvare dårlig med reg.forskr. § 2-3, 5.ledd, jf. drøftelsen nedenfor.

ODs oppfatning er også at de ikke har slik registreringsplikt. På ODs egne faktasider, som inneholder informasjon om bla. utvinningstillatelser, brønner og produksjonstall, står det klart: ”Me presiserar at slike data kan avvika frå det som ligg i petroleumsregisteret. Årsaka er at petroleumsregisteret baserar seg på særskild innrapportering frå rettshavarane ved etablering eller ved at det blir gjort endring i eigardelar.”⁴⁴ Det understrekes for ordens skyld at domstolene ikke er bundet av forvaltningspraksis, og at domstolene derfor kan komme til et annet resultat.

⁴⁴ Oljedirektoratets faktasider

På bakgrunn av gjeldende praksis legger jeg likevel til grunn at ODs registreringsplikt inntreffer etter at endringen er meldt av rettighetshaver.

5.2.10 Tvangsmulkt etter reg.forskr. § 2-3, 4.ledd.

Bestemmelsen regulerer en type sanksjon, tvangsmulkt, som kan iverksettes dersom meldeplikten ikke overholdes. Bestemmelsen viser til petroleumsloven § 10-16 som har følgende ordlyd i 1.ledd:

”Når pålegg er gitt i eller i medhold av denne lov, kan den myndighet som har gitt pålegget fastsette en løpende tvangsmulkt for hver dag som går etter utløpet av en frist som er satt for gjennomføring av pålegget inntil dette er oppfylt. Varsel om tvangsmulkt meddeles ved rekommandert brev eller på annen like betryggende måte. Pålegg om mulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.”

Petrl. § 10-16, 1.ledd forutsetter at det er gitt et pålegg av en offentlig myndighet. På grunn av henvisningen gjelder dette også for tvangsmulkt som ilegges etter reg.forskr. § 2-3. OD må derfor ha utstedt et pålegg før tvangsmulkt kan ilegges.

OD må også følge kravene til skriftlig varsel som følger av petrl. § 10-16.

Det fremgår av reg.forskr. § 2-3, 4.ledd at registerfører ”kan” ilegge tvangsmulkt. Ordet ”kan” viser her til to ulike aspekt. For det første viser ”kan” til at myndigheten til å ilegge tvangsmulkt påhviler registerfører. I denne sammenheng viser ”kan” til registerførers kompetanse.

For det andre viser ordet til en valgfrihet for registerfører, som et motstykke til ”skal”. I denne sammenheng betyr det at registerfører ikke plikter å ilegge tvangsmulkt, selv om rettighetshaver unnlater å melde inn de aktuelle opplysningene.

Som etter drøftelsen under punkt 5.2.9, kan det også her tenkes et skille mellom registreringspliktige opplysninger som registerfører har kunnskap om, men som ikke er meldt, og registreringspliktige opplysninger som registerfører ikke har kunnskap om.

Dersom registerfører har faktisk kunnskap om en disposisjon som ikke er meldt, burde man muligens konsekvent iverksatt tvangsmulkt. Hensynet til likebehandling blant rettighetshaverne taler for et slikt synspunkt. Det kan være uheldig at registerfører utøver skjønn mht. om det skal ilegges tvangsmulkt eller ikke.

Som sanksjonsmiddel kan det også stilles spørsmål i forhold til tvangsmulktens størrelse. Tvangsmulkten er på to ganger rettsgebyret pr. dag i maksimum 30 dager. Rettsgebyret pr dag blir dermed $860 \text{ ganger } 2 = \text{NOK } 1720,-$ For 30 dager blir tvangsmulkten kr 51 600,- Dette er ikke et særlig høyt beløp, og har nok begrenset verdi i forhold til å få rettighetshaverne til å melde inn endringer.

5.2.11 Tvungen registrering etter reg.forskr. § 2-3, 5.ledd.

Reg.forskr. § 2-3, 5.ledd åpner for at registerfører selv kan legge inn de meldepliktige opplysningene dersom dette ikke foretas av rettighetshaver. Jeg drøfter først bestemmelsens 2.punktum, deretter 1.punktum.

Etter reg.forskr. § 2-3, 5.ledd 2. punktum, kan slik registrering foretas når en eventuell tvangsmulkt er opphørt. Tvangsmulkt kan uansett ikke ilegges for mer enn 30 dager, og deretter kan registerfører selv legge inn de aktuelle endringene/meldingene. Etter dette alternativet har rettighetshaver(ne) blitt varslet etter petrl. § 10-16, og således hatt mulighet til å ivareta sine interesser. Hensynet til god forvaltningsskikk tilsier likevel at rettighetshaverne også bør varsles før registerfører legger inn opplysningene av eget tiltak etter reg.forskr. § 2-3, 5.ledd.

Det er for øvrig ikke et vilkår at tvangsmulkt er ilagt for at registerfører skal legge inn opplysningene av eget tiltak. Dette fremgår av § 2-3, 5.ledd, 1. punktum sett i sammenheng med 2. punktum. Etter 1. punktum kan registerfører uansett legge inn de meldepliktige opplysningene dersom dette ikke utføres av rettighetshaver.

Etter § 2-3, 5.ledd 1. punktum foreligger det ingen plikt for registerfører til å sende ut varsel før opplysningene legges inn. Av 3. punktum fremgår det kun at underretning til rettighetshaverne skal gis straks registreringen er foretatt.

Ettersom rettighetshaverne etter dette alternativet ikke er ilagt tvangsmulkt bør det derfor, i tråd med god forvaltningsskikk, sendes ut varsel. Ved å sende ut varsel ivaretas det kontradiktoriske prinsipp som gjelder for all forvaltningsvirksomhet. Varselet sikrer at rettighetshaverne kan komme med eventuelle innsigelser i forkant av registreringen.

Ifølge ordlyden i § 2-3, 5.ledd har registerfører også her en valgfrihet mht. hvorvidt han skal iverksette tvungen registrering. Dette fremgår av ordet "kan", jf. drøftelsen under punkt 5.2.10.

En slik valgfrihet for registerfører kan være uheldig også når det gjelder tvungen registrering etter § 2-3, 5.ledd. Hensynet til konsekvens og likebehandling tilsier derfor at både tvangsmulkt og tvungen registrering alltid blir iverksatt ved brudd på meldeplikten, og etter de samme kriterier.

Reg.forskr. § 2-3, 5.ledd kan ikke sies å innebære noe veldig inngrep overfor rettighetshaverne. I de fleste tilfeller foreligger jo samtykke fra OED uansett, og da er det ikke noe stort overtramp at registerfører oppfører dette i Petroleumsregisteret (når registerfører har faktisk kunnskap om endringen).

5.2.12 Hvilken betydning har meldeplikten etter reg.forskr. § 2-3?

Meldeplikten har en særlig betydning i forhold til Petroleumsregisterets negative troverdighet. Meldeplikten øker den negative troverdigheten ved at man i større grad kan legge til grunn at opplysningene i Petroleumsregisteret er uttømmende. Det er betryggende for eventuelle finansieringsinstitusjoner å vite at det foreligger slik meldeplikt, noe som kan være med på å øke investeringene på NKS.

På den annen side vil det være uheldig dersom meldeplikten ikke overholdes. Man vil da få den situasjonen at eventuelle kreditorer tillegger registeret større negativ troverdighet enn man har grunnlag for.

5.3 Kap. 3. Registrering av rettigheter m.v.

5.3.1 § 3-1. Hvilke rettsstiftelser som kan registreres.

”I Petroleumsregisteret registreres dokumenter som går ut på å stifte, forandre, overdra, behefte, anerkjenne eller oppheve en rett som har til gjenstand en tillatelse eller en andel i en tillatelse”.

Bestemmelsen har tilsvarende ordlyd som tgl. § 12 og sjøl. § 20. Den regulerer hvilke rettsstiftelser som kan registreres i Petroleumsregisteret. Som etter tinglysningslovens og sjølovens bestemmelser, er det selve dokumentet som kan registreres i Petroleumsregisteret. Reg.forskr. § 3-1 nevner de samme disposisjoner som tgl. § 12 og sjøl. § 20.

Det som skiller Petroleumsregisteret fra henholdsvis tinglysningsregisteret og skipsregistrene, er imidlertid den omfattende meldeplikten.

Etter overskriften i reg.forskr. § 3-1 er det tilsynelatende frivillig hvorvidt man vil registrere de nevnte disposisjoner, jf. bruken av ordet ”kan”. Det følger imidlertid av reg.forskr. § 2-3, 3.ledd at alle endringer som er meldepliktige skal registreres i Petroleumsregisteret. De disposisjoner som nevnes i reg.forskr. § 3-1, faller i det vesentlige sammen med de meldepliktige disposisjoner etter reg.forskr. § 2-3, og blir dermed registreringspliktige etter reg.forskr. § 2-3, 3.ledd.

Et eksempel på en disposisjon som ikke er meldepliktig kan være stiftelse av forkjøpsrett. Her inntreffer likevel meldeplikt før den faktiske overdragelsen finner sted, jfr. reg.forskr. § 2-3 litra f. Etter reg.forskr. § 3-1 er det likevel frivillig å registrere selve forkjøpsretten.

En forkjøpsrett vil ofte være en type rettsstiftelse som den berettigede selv ønsker å registrere. Unnlater han dette, vil tredjemann kunne ek스팅vere. Derved har rettighetshaver et tilstrekkelig incitament til å få registrert forkjøpsretten, noe som i sin tur styrker registerets troverdighet.

Ifølge juridisk litteratur til tinglysningsloven, kan bare de dokumenter som omfattes av tgl. §12 registreres. Øvrige dokumenter kan kun registreres hvis dette er hjemlet i annen lov ⁴⁵. Siden ordlyden er tilnærmet identisk, bør samme utgangspunkt gjelde for reg.forskr. § 3-1. Dette har betydning i forbindelse med registrering av utleggspant.

Etter reg.forskr. av 1985 § 10, var det kun de frivillige disposisjoner som kunne registreres i Petroleumsregisteret. Ordlyden i reg.forskr. § 3-1 utelukker imidlertid ikke registrering av utleggspant, og vil derfor kunne registreres hvis det er hjemlet i annen lov.

Panteloven § 5-3, 1.ledd, 2.pkt har følgende ordlyd: ”Utleggspant i andre realregistrerte formuesgoder som ikke er fast eiendom, får rettsvern ved registrering i vedkommende

⁴⁵ Brækhus (1998) s. 79

register”. Etter denne bestemmelsen bør det derfor være klart at utleggspant i utvinningstillatelser og § 4-3 tillatelser kan registreres i Petroleumsregisteret.

De utfordringene som eventuelt vil oppstå i forbindelse med de øvrige rettighetshaverne og samarbeidsavtalen drøftes ikke nærmere i denne oppgaven.

5.3.2 § 3-2. Registerhjemmel

”Registerhjemmel har den Petroleumsregisteret utpeker som rettighetshaver eller den som godtgjør at han er rettighetshaver. Dersom en tillatelse er tildelt en gruppe av rettighetshavere, har rettighetshavergruppen registerhjemmel for tillatelsen, mens de enkelte rettighetshavere har registerhjemmel for deres respektive andeler.

Den som har registerhjemmel har også registerhjemmel til rettigheter etter avtaler inngått i tilknytning til tillatelsen, herunder avtaler om behandling, lagring og transport av petroleum. Registerhjemmel omfatter også rettigheter til innretninger som ikke er registrert i annet realregister og som ikke er plassert på land eller sjøgrunn undergitt privat eiendomsrett.”

Reg.forskr. § 3-2, 1.ledd, 1.pkt, svarer til tgl. § 14, 1.ledd og sjøl. § 21, 1.ledd. Som for alle rettsvernsregistre, vil det kunne være tilfelle at den som er oppført som eier i registeret, ikke er den reelle eier. Det kan for eksempel være at salg av en andel i utvinningstillatelsen ikke er meldt til Petroleumsregisteret. Dette er bakgrunnen for at også den som ”godtgjør” at han er rettighetshaver kan være hjemmelshaver. Særlig aktuelt kan dette være når man nå vil gjøre forsøk på å få eierandelene i Gassled oppdatert i Petroleumsregisteret.

Hvorvidt rettighetshaver kan sies å ”godtgjøre” dette, må selvsagt avgjøres etter en konkret vurdering. Et eksempel kan være at vedkommende legger frem en søknad om overdragelsen samt myndighetenes godkjenning av søknaden.⁴⁶

Etter reg.forskr. § 3-2, 2.ledd, presiseres det blant annet at registerhjemmelen også gjelder for innretninger som ikke er registrert i andre realregistre og ikke er undergitt privat eiendomsrett. Bakgrunnen for presiseringen beror på at faste innretninger som er permanent plassert på havbunnen ikke skal registreres i skipsregisteret. Flytende boreinnretninger og andre flyttbare offshoreinnretninger skal imidlertid registreres i skipsregistrene. Dette drøftes nærmere under punkt 5.3.4 om pantobligasjon.

Opplistingen av de forskjellige avtaler som kan inngås i tilknytning til tillatelsen, er ikke uttømmende.⁴⁷

5.3.3 § 3-3. Vilkår for registrering

”Rettsstiftelser som nevnt i § 3-1 kan ikke registreres i Petroleumsregisteret med mindre utstederen av dokumentet har registerhjemmel eller samtykke fra hjemmelshaveren.

Registerfører kan likevel av eget tiltak foreta slik registrering dersom meldeplikten i § 2-3 ikke er overholdt, jf § 2-3 femte ledd.

Et dokument kan ikke registreres før de nødvendige offentlige samtykker foreligger i henhold til petroleumsloven.”

Reg.forskr. § 3-3, 1.ledd er likelydende som tgl. § 13, 1.ledd og sjøl. § 22, 1.ledd.

⁴⁶ Jørgensen (2009)

⁴⁷ Jørgensen (2009)

Det som er særlig viktig når hjemmelshaver er en juridisk person, er at registerfører må undersøke om den som har underskrevet dokumentet er berettiget til dette. For de meldepliktige disposisjoner fremgår dette av reg.forskr. § 2-3

Registerførers undersøkelser er begrenset til en kontroll opp mot firmaattesten, som ikke bør være over ett år gammel. Denne angir hvem som har signaturretten eller annen fullmakt til å undertegne dokumentet. Registerfører har ingen plikt til å undersøke hvorvidt den som firmaattesten utpeker handler i strid med sin rett etter de underliggende regler i selskapet.⁴⁸

Et annet problem kan melde seg når et aksjeselskap fisjoneres (deles). I disse tilfellene kan man stilles spørsmål ved hvem som fortsatt er hjemmelshaver. Problemstillingen er belyst i forhold til tinglysingsloven, og løsningen bør også gjelde for Petroleumsregisteret. I et brev skrevet av Justisdepartementet 3.september 1987, blir det uttalt at det er realiteten i det nye eierforholdet som er avgjørende. ”Firmameldingenes opplysninger om hvilket selskap som er det fortsatte, må legges til grunn”.⁴⁹

Reg.forskr. § 3-3, 2.ledd viser til såkalt tvangsregistrering når meldeplikten ikke overholdes. Det er ikke registerføreren som er hjemmelshaver, og registerfører har heller ikke samtykke fra hjemmelshaver. Bestemmelsen er derfor nødvendig for at registerfører skal kunne legge inn de aktuelle disposisjonene. Det bør anmerkes i registeret at disposisjonen er lagt inn av registerfører.

Som nevnt tidligere er det et sentralt moment ved disposisjonene på NKS at de aller fleste krever samtykke fra OED, se for eksempel petrl. § 10-12.

Slikt samtykke styrker registerets positive troverdighet, fordi man vet at disposisjonen har vært underlagt offentlig kontroll i forkant av registreringen. Sammen med meldeplikten

⁴⁸ Austenå (1990) s. 118

⁴⁹ Austenå (1990) s. 121

bidrar dette til å gi Petroleumsregisteret høy grad av troverdighet, trolig høyere enn for tinglysingsvesenets grunnbok.

Reg.forskr. § 3-3, 3.ledd styrker den positive troverdigheten ytterligere ved at dokument ikke kan registreres før de nødvendige samtykker foreligger.

5.3.4 § 3-4. Pantobligasjon

”Ved pant i hele tillatelsen skal pantobligasjonen angi type tillatelse og nummeret på tillatelsen. Pantobligasjonen skal videre inneholde en generell angivelse av hvilke rettigheter som følger av tillatelsen og av virksomhet som utøves i henhold til tillatelsen. Det skal herunder fremgå hvilke rettigheter etter avtaler inngått i tilknytning til tillatelsen som omfattes av pantsettelsen.

Ved pant i andel i en tillatelse skal pantobligasjonen i tillegg til opplysninger som nevnt i første ledd også angi andelens størrelse.

Pantobligasjonen skal angi et bestemt beløp eller et høyeste beløp for pantekravet. Beløpet skal være angitt i norske penger eller i utenlandske penger som til vanlig har børskurs i Norge.”

Registrering av pantsettelser beror på petroleumslovens bestemmelser om pantsettelse. Det er derfor nødvendig å si litt om dette regelverket, som danner basis for hva som kan registreres. Reglene om pantsettelse etter petroleumsloven av 1985 er, med noen endringer, videreført i petroleumsloven av 1996. Litteratur fra den forrige petroleumsloven kan derfor fremdeles være av interesse.

Det understrekes innledningsvis at det er selve tillatelsen som er gjenstand for pantsettelse, og dermed registrering i Petroleumsregisteret. Innretninger som produksjonsplattformer og

andre offshoreinnstallasjoner er kun formuesgoder som inngår i tillatelsen, og en eventuell pantsettelse av disse blir registrert på tillatelsens blad.⁵⁰

Som påpekt under punkt 5.3.2 skal flyttbare boreplattformer og liknende innretninger "... som skal brukes til undersøkelse eller utnyttning, lagring eller transport av undersjøiske naturforekomster eller tilhjelp for slik virksomhet..." registreres i skipsregistrene, jf. sjøl. § 507. Skip som skal utnyttes stasjonært til boring eller utnyttelse av petroleum skal også føres i skipsregistrene, jf. sjøl. § 4, jf. sjøl. § 11, 2.ledd.

Etter petrl. § 6-2, 3.ledd fremgår det at "Pantsettelse får rettsvern ved registrering i Petroleumsregisteret". En plikt til å registrere pantsettelse følger med andre ord ikke av loven. Av reg.forskr. § 2-3, 1.ledd, litra e følger det imidlertid at pantsettelse er underlagt meldeplikt. Av samme paragrafs 3.ledd følger det at også denne skal registreres i Petroleumsregisteret.

Aktørbildet på NKS har endret seg betraktelig de siste tiår. Tidligere var det vanlig med et fåtall store kapitalsterke oljeselskap som opererte på sokkelen. Disse selskapene hadde kun et begrenset behov for pantsettelse.

Etter hvert er pantsettelse blitt mer og mer vanlig, ettersom flere mindre selskap har etablert seg på NKS. Slike selskap er ofte avhengig av pantsettelse for å finansiere driften.

Som de fleste disposisjoner på NKS, kreves også samtykke fra myndighetene dersom rettighetshaver ønsker å pantsette tillatelsen eller sin andel i tillatelsen. Slikt samtykke gis etter petrl. § 6-2, 1. ledd: " Departementet kan samtykke i at rettighetshaver pantsetter hele tillatelsen eller at den enkelte rettighetshaver pantsetter sin andel i denne som ledd i finansieringen av virksomheten knyttet til tillatelsen."

⁵⁰ Brækhus (2005) s. 61

Bakgrunnen for å pantsette en tillatelse kan synes litt vag. Det bør derfor presiseres hva som ligger til grunn for pantsettelsen, mao. hva som representerer verdien av en slik pantsettelse. Det viktigste å påpeke i denne sammenheng, er at utvinningstillatelsen sikrer eiendomsretten til produsert petroleum fra konsesjonsområdet, se petrl. § 3-3, 3.ledd. Den reelle verdi av en utvinningstillatelse blir dermed den fremtidige petroleumsproduksjonen.⁵¹

For § 4-3 tillatelser vises det til rettighetshavernes rett til å få betalt (etter fastsatte tariffen) for andres bruk av eksempelvis rørledningsnett. Verdien av pantsettelsen blir dermed disse fremtidige tariffene.⁵²

I praksis er det stor forskjell på om rettighetshaver pantsetter hele tillatelsen eller kun en andel i tillatelsen. Den første formen for pantsettelse omtales gjerne som gruppepant, mens pant i en andel betegnes som andelspant. Ettersom det er opp til hver enkelt rettighetshaver å sørge for egen finansiering, er den vanligste formen for pantsettelse på NKS i dag andelspantsettelse.⁵³

Forskjellen viser seg når man etter petrl. § 6-3 skal vurdere panterettens omfang. Bestemmelsen har følgende ordlyd i 1.ledd: ” Ved pantsettelse av hele tillatelsen etter § 6-2, omfatter panteretten de rettigheter som til enhver tid følger av tillatelsen samt pantsetterens øvrige rettigheter knyttet til virksomhet som utøves i henhold til tillatelsen.” Denne bestemmelsen har sin parallell i reg.forskr. § 3-4 mht. hva pantobligasjonen skal inneholde, og dermed hva som skal registreres i Petroleumsregisteret.

⁵¹ Petroleumsloven med kommentarer (1989) s. 355

⁵² Petroleumsloven med kommentarer (1989) s. 355

⁵³ Brækhus (2005) s. 62

Reg.forskr. § 3-4 har størst betydning ved såkalt gruppepantsettelse. For denne typen pantsettelse relaterer panteretten seg til de enkelte formuesgjenstandene. Når hele tillatelsen pantsettes, vil også en innretning som hører til utvinningstillatelsen følge med.⁵⁴

Ved andelspant blir dette annerledes. Når en rettighetshaver pantsetter sin andel i en tillatelse, foretas en beregning av den formuesmassen som til enhver tid er knyttet til tillatelsen. Denne ideelle andel av formuesmassen blir dermed gjenstand for pantsettelse sammen med utvinningstillatelsen, jfr. petrl. § 6-3, 4.ledd. Ved andelspant kan derfor ikke rettighetshaverne pantsette andeler i bestemte innretninger.⁵⁵

Bakgrunnen for en slik ordning, er at innretning og andre avtaler som er tilknyttet utvinningstillatelsen, ikke fritt kan disponeres over av den enkelte rettighetshaver. Dette følger av at rettighetshaverne til utvinningstillatelser plikter å inngå et interessentskap og tiltre en samarbeidsavtale.⁵⁶

Etter petrl. § 6-2, 1. ledd, 2. punktum fremgår det at OED også i ”..særlige tilfeller...” kan ”... samtykke i at finansieringen omfatter virksomhet i henhold til annen tillatelse enn den som pantsettes.”

I praksis er nå dette blitt en svært vanlig ordning. Årsaken skyldes, som nevnt ovenfor, at flere mindre aktører nå opererer på NKS. Disse selskapene har ofte, særlig i startfasen av en utvinningstillatelse, et stort finansieringsbehov.

For å bringe loven mer i samsvar med praksis, kunne man nå utelatt vilkåret ”særlige tilfeller”.

⁵⁴ Petroleumsloven med kommentarer (1989) s. 356

⁵⁵ Petroleumsloven med kommentarer (1989) s. 356

⁵⁶ Petroleumsloven med kommentarer (1989) s. 356

Som nevnt under punkt 5.2.6 knyttes det særskilte problemstillinger opp mot Gassled og § 4-3 tillatelser. Eierforholdene er pr. dags dato ikke oppdatert, noe som selvsagt vil få uheldige konsekvenser også for registrering av pantsettelse. Årsaken til at man ikke valgte å registrere Gassled som en egen tillatelse, har særlig sammenheng med pantsettelse av andeler.

Dersom en norsk rettighetshaver i Gassled ønsker å pantsette sin andel, er det viktig for panthaver og andre å vite panterettens omfang. Rettighetshaver må kunne dokumentere sin eierandel, slik at panthaver får kunnskap om hvilket inntjeningspotensiale som ligger i panteretten. I denne sammenheng er det særlig viktig å bemerke at panteretten ikke omfatter de andeler av Gassled som eies av utenlandske aktører utenfor territorialgrensen. Følgelig omfatter heller ikke panteretten evt. inntjening på mottaksterminalene i utlandet.⁵⁷ Dersom Gassled var registrert som én tillatelse, ville ikke dette kommet fram ved søk på tillatelser. Man måtte i så fall opprette et eget system hvor man kunne ha søkt på den enkelte rettighetshaver, men i så fall ville ikke registeret oppfylle pantelovens krav til realregister.

For tiden er det ikke registrert noen pantsettelser av Gassledandeler i Petroleumsregisteret, men problemet vil melde seg så snart slik registrering blir aktuell.

5.3.5 § 3-5. Virkning av registrering

”Reglene i tinglysingsloven §§ 20-27 får tilsvarende anvendelse så langt de passer.”

Ettersom bestemmelsen henviser til tinglysingslovens dagboksystem, bør det også sies litt om vilkårene for ekstinksjon, godtrokravet. Det er ikke gitt at målestokken her er den samme for fast eiendom som for utvinningstillatelser og § 4-3 tillatelser.

⁵⁷ Jørgensen (2009)

Med god tro forstås at B ikke må ha visst om manglene ved As rett, og at han heller ikke har vært uaktsom i forhold til dette.⁵⁸

Et sentralt moment er at disposisjonene på NKS foregår mellom svært profesjonelle aktører. Partene har ofte brukt svært lang tid på de ulike avtalene, og bruker i stor utstrekning profesjonell juridisk hjelp. Det brukes gjerne god tid på avtalene, og man gjennomgår de enkelte punktene svært detaljert. Disse moment tilsier at kravene til aktsomhet bør stilles høyt.⁵⁹

I utgangspunktet er begrepet ”god tro” mest naturlig å benytte i forbindelse med fysiske personer. Det er likevel klart at begrepet også er gjeldende når de kontraherende parter er juridiske selskap. Ettersom et selskap i seg selv ikke kan være i god eller ond tro, blir spørsmålet hvem av selskapets representanter som må være i god tro. Noen av personene i et selskap har så sentrale roller at de identifiseres med selskapet. Slike personer vil ofte være ”styremedlemmer, administrerende direktør og forretningsfører”.⁶⁰

For øvrig må selvsagt den som foretar disposisjonen være i god tro, samt de styremedlemmer som har kjennskap til disposisjonen.⁶¹

Etter tgl. § 4 er registerfører pålagt å føre ”... dagbok over de dokumenter som forlanges tinglyst”. Forskriften har ingen tilsvarende bestemmelse, men i petrl. § 6-1, 3.ledd gis tgl. kap. 2 og 3 anvendelse så langt de passer. Siden reg.forskr. § 3-5 henviser til tgl. §§ 20-27, ville det vært lite konsekvent om ikke registerfører også var pålagt en dagbokføringsplikt som oppgitt i tgl. § 4.

⁵⁸ Brækhus (1998) s. 288

⁵⁹ Brækhus (1998) s. 290

⁶⁰ Brækhus (1998) s. 294

⁶¹ Brækhus (1998) s. 299

Tinglysingsloven skiller mellom innføring i dagboken og innføring i grunnboken. Dagboken er en journal som viser hvilke dokumenter som er kommet inn til tinglysing.⁶² Rettsvernsvirkningene knytter seg til innføring i dagboken, se for eksempel tinglysingsloven § 20,1.ledd som lyder som følger: ”Når et dokument er innført i dagboken, går det rettserhverv som dokumentet gir uttrykk for, i kollisjonstilfelle foran rettserhverv som ikke er innført samme dag eller tidligere.”

Som nevnt under punkt 3.2 gjøres det også her oppmerksom på overgangen til elektronisk grunnbokføring. Det er ikke lenger slik at man foretar dagbokføring og grunnbokføring i to separate operasjoner. Dagbokføringen skjer ved at registerfører legger opplysningene inn på data, og foretar en senere kontroll. Frem til denne kontrollen har funnet sted foreligger en foreløpig registrering som tilsvarer den tidligere dagbokføringen. Når dokumentene senere blir kontrollert sier man at disse er grunnbokført. På samme måte må det være for innføring i Petroleumsregisteret.

En utførlig gjennomgang av tgl. §§ 20-27 foretas ikke i denne oppgaven, men nedenfor gjennomgås de viktigste prinsippene.

Tgl. § 21 påpeker at eldre, ikke tinglyste, rettserverv kan gå foran yngre. Dette gjelder dersom erververen av det yngre rettserverv var klar over det eldre idet hans rett ble innført i dagboken. Overført til Petroleumsregisteret betyr dette at eldre overdragelser eller heftelser i enkelte tilfeller må respekteres av yngre, selv om de ikke er tinglyst. En forutsetning er da at erververen visste om den eldre disposisjonen. Denne problemstillingen kan være særlig aktuell i forhold til eierandeler i Gassled, som pr. dags dato ikke er oppdatert i Petroleumsregisteret.

⁶² Falkanger (2006) s. 500

Tgl. § 23 gjelder tinglyste rettigheter ved konkurs og gjeldsforhandling. Det stadfestes at retten må være dagbokført senest dagen før konkursåpningen for at den skal stå seg. Ved gjeldsforhandling må retten være innført senest dagen før åpningen av forhandling om tvangsakkord. Bestemmelsen er direkte anvendelig også for Petroleumsregisteret.

Tgl. § 24 legger inn en viktig forutsetning; dagbokføringen er bare relevant dersom dokumentet senere blir innført i grunnboken. Hvis dokumentet av ulike årsaker ikke kan registreres, vil ikke dagbokføringen lenger ha rettsvirkninger. Også denne bestemmelsen er direkte anvendelig for Petroleumsregisteret.

Tgl. § 27, 1.ledd, 1.punktum har følgende ordlyd: ”Overfor den som har tinglyst en rett han har ervervet ved avtale med innehaveren av grunnbokshjemmelen, og som var i god tro da innføringen i dagboken fant sted, kan den innsigelse at grunnbokshjemmelen skyldes et ugyldig dokument, ikke gjøres gjeldende.”

Denne bestemmelsen er viktig med hensyn til den positive rettslige troverdighet. Dersom godtroende erverver C erverver en rett fra innehaveren av grunnbokshjemmelen B, vil C kunne ekstingvere den opprinnelige hjemmelsmannens rett, det vil si As rett. En forutsetning er at også C har tinglyst sitt erverv, og følgen blir da at en mulig ugyldighet repareres.⁶³

For godtroende erverver C, er det svært viktig å kunne stole på de disposisjoner som ligger til grunn i grunnboken, eller for vårt tilfelle, i Petroleumsregisteret. Bestemmelsen styrker registerets rettslige troverdighet.

Tgl. § 27 gjelder imidlertid bare for disposisjoner stiftet ”ved avtale”. Utleggs – og konkurskreditorer kan ikke ekstingvere etter denne bestemmelsen.⁶⁴ På grunn av henvisningen til tgl §§ 20-27, må det samme følge av reg.forskr. § 3-5.

⁶³ Austenå (1990) s. 199

⁶⁴ Austenå (1990) s. 199

Av tgl § 27, 2.ledd følger: ” Disse bestemmelser gjelder dog ikke når dokumentet er falsk eller forfalsket eller er ugyldig på grunn av mindreårighet eller er kommet i stand ved tvang som nevnt i avtaleloven av 31. mai 1918 § 28.”

Denne bestemmelsen er nær knyttet til tgl. § 35 om statens erstatningsansvar. Det er rart at forskriften i § 5-5 bare henviser til tgl. §§ 20-27. For disposisjoner på NKS er det ikke særlig aktuelt at avtaler blir ugyldige pga mindreårighet. Ugyldighet på grunn av falsk eller forfalskning kan imidlertid ikke utelukkes, og vil få alvorlige konsekvenser for den rammede part. Innsigelser om falsk eller forfalskning kan nemlig gjøres gjeldende mot den som har fått registrert en rett, selv om vedkommende har vært i god tro, jf. tgl. § 27, 2.ledd.

For å bøte på dette, har man inntatt følgende i tgl. § 35, 1.ledd litra d): På visse vilkår har man rett til erstatning fra staten når ” ... et dokument som nevnt i § 27 annet ledd er blitt tinglyst og noen i god tro har fått dagbokført en rett han har ervervet ved avtale i tillit til at det tinglyste dokument var gyldig.” Tgl. § 35, 1.ledd, litra d er reelt et viktig supplement til tgl § 27, 2.ledd, og det er derfor uheldig at reg.forskr. § 3-5 ikke henviser til denne bestemmelsen.⁶⁵

5.4 Kap. 4. Fremgangsmåten ved registrering m.v.

5.4.1 § 4-1. Generelt om fremgangsmåten

”Utdrag av dokumentet registreres i Petroleumsregisteret. Dokumentet påføres attest om registrering og en kopi arkiveres.

⁶⁵ Brækhus (1998) s. 62

Registreringen skal omfatte dokumentnummer, dato for registrering og hvilke rettsstiftelser eller endringer i tillatelsen dokumentet gir uttrykk for. Ved registrering av opplysninger om tillatelsen gjelder for øvrig bestemmelsene i §§ 2-2, 2-3 og 5-2.

Registrering skal ikke omfatte opplysninger som er undergitt taushetsplikt i lov eller i medhold av lov.”

Den praktiske fremgangsmåten for registrering i Petroleumsregisteret tilsvarer tinglysingen i grunnboken. Jeg drøfter ikke de nærmere detaljer for dette her.

Ettersom Petroleumsregisteret er et offentlig register, er det naturlig at man ikke registrerer opplysninger som er undergitt taushetsplikt, jf. reg.forskr. § 4-1, 3.ledd. Slike opplysninger vil heller ikke omfattes av meldeplikten etter reg.forskr.§ 2-3, og blir følgelig ikke registreringspliktige.

Bestemmelsen kan ses i sammenheng med reg.forskr. § 4-2, 1.ledd, 4.pkt om at dokumentet ikke bør ”... inneholde mer enn det som kan registreres.”

5.4.2 § 4-2. Dokumenter m.v.

”Dokument som ønskes registrert sendes til registerføreren med original og en kopi. Dokumenter om rettsstiftelser skal ha kopi på tinglysingspapir. Dokumentet skal være skrevet på norsk eller engelsk og kan kreves oversatt til norsk. Dokumentet bør ikke inneholde mer enn det som kan registreres.

Dokument som kommer inn til Petroleumsregisteret innen kl 1200 registreres samme dag. Dokument som kommer inn etter kl 1200 registreres neste kontordag.

Finner registerføreren at dokumentet åpenbart ikke kan registreres, skal det uten registrering sendes tilbake til revkirenten. Finner registerføreren ellers at dokumentet ikke

kan registreres, kommer reglene i tinglysingsloven kapittel 2 om nekting av tinglysing tilsvarende til anvendelse så langt de passer.”

Reg.forskr. § 4-2,1.ledd reiser ingen særskilte problemstillinger. Det kan påpekes at Petroleumsregisteret også er et offentlig godkjent papirregister.

Reg.forskr. § 4-2, 2.ledd svarer til tinglysingsforskriften § 11, 1.ledd, bortsett fra at klokkeslettet etter tinglysingsforskriften er satt til kl 14.00. Noen særlig praktisk betydning har ikke dette, bortsett fra at dokumentene må sendes inn til OD tidligere for å unngå dagbokføring dagen etter.

Dokument som kommer inn til registerfører samme dag, får følgelig samme prioritet.

Skipsregistrene har en litt annen ordning. Etter sjøl. § 14, 2.ledd skal dokument som kreves registrert føres inn i dagboken ”...etter den dato og det minutt det er mottatt for registrering og skal anses for dagbokført på dette tidspunkt”. Dagbokføring på grunnlag av klokkeslett har sine fordeler, fordi man da unngår at dokument som kommer inn samme dag, men til ulike tidspunkt, får samme prioritet.

Reg.forskr. § 4-2, 3.ledd, 1.pkt regulerer det forhold at et dokument åpenbart ikke kan registreres. Dette presiseres ikke nærmere. Av 2. pkt følger imidlertid at dersom dokumentet *ellers* ikke kan registreres, kommer tgl. kap 2 til anvendelse. Av ordlyden kan man derfor utlede at tgl. kap 2 ikke kommer til anvendelse når et dokument åpenbart ikke kan registreres.

Hva innebærer det så at et dokument åpenbart ikke kan registreres? I juridisk litteratur understrekes det at registerfører ikke skal ta standpunkt til ” ... kompliserte eller tvilsomme rettsspørsmål”.⁶⁶

⁶⁶ Austenå (1990) s. 57

Eksempler på dette har vi når den aktuelle disposisjonen strider mot lov eller forskrift, men det må her fremgå av selve dokumentet at disposisjonen er ulovlig. Registerfører har ingen plikt til å undersøke på generell basis lovligheten av de aktuelle disposisjonene.

Etter petroleumsloven og reg.forskr. system, ligger det en trygghet for registerets troverdighet at de aller fleste disposisjoner krever samtykke fra myndighetene. Hvorvidt disposisjonene er ugyldige eller ulovlig vil ikke være særlig aktuelt når disse først er blitt godkjent av eksempelvis OED.

Reg.forskr. § 4-2 setter opp et skille mellom dokumenter som åpenbart ikke kan registreres, og dokumenter som ellers ikke kan registreres.

Denne bestemmelsen innebærer videre at dokumenter som åpenbart ikke kan registreres, sendes tilbake til rekvirenten uten dagbokføring, se drøftelsen i avsnittet under. En slik umiddelbar avvisning kan få økonomiske konsekvenser for den aktuelle rekvirent, særlig hvis det viser seg at dokumentet likevel ikke skulle vært avvist. Dette følger av at rettsvirkningene er knyttet til selve dagbokføringstidspunktet.

Både tgl. § 7, sjøl. § 14 har bestemmelser om tinglysingsnektelse når dokumentet åpenbart ikke kan tinglyses. Dette fremgår av tgl § 7, 2. ledd, 3.pkt og sjøl. § 14, 3.ledd, 3.pkt. Etter disse bestemmelsene kan registerfører sende dokumentet tilbake til rekvirenten, uten å føre dette inn i dagboken. Av tinglysingsforskriften § 9 understrekes at returnering uten dagbokføring bare kan skje ”... når det er grunn til å tro at unnlattelse av innføring i registeret ikke vil føre til prioritetsstap.”

Dette i motsetning til tinglysingsfeil som ikke er åpenbare, hvor registerfører likevel skal dagbokføre dokumentet og i tilfelle nekte tinglysing, jf. tgl. § 7, 2.ledd, 1.og 2. punktum. Av tinglysingsforskriften § 13 fremgår det at ” ... når et dokument nektes tinglyst, skal dokumentet føres foreløpig inn i registeret. Det skal anmerkes at innføringen er foreløpig.”

Det følger imidlertid av tgl. § 7, 2.ledd, 4. og 5. pkt at når et dokument returneres uten dagbokføring, skal rekvirenten "... samtidig gjøres kjent med hvorfor dokumentet ikke kan tinglyses, og med at det ikke er dagbokført". Videre skal rekvirenten "... gjøres kjent med at dokumentet vil bli dagbokført dersom dette kreves".

Denne bestemmelsen er viktig sett fra rekvirentens ståsted, idet det er dagbokføringen som er avgjørende for prioriteten. Rekvirenten vil ofte være interessert i å sikre prioriteten fra et tidligst mulig tidspunkt. Det kan jo hende at dokumentet senere blir godtatt til tinglysing, for eksempel etter en klagebehandling.⁶⁷ I juridisk litteratur påpekes det at "... en unnlattelse av å gjøre rekvirenten oppmerksom på muligheten for dagbokføring, kan være en tinglysingsfeil."⁶⁸

Tinglysingslovens og sjølovens bestemmelser om fremgangsmåten når et dokument returneres uten dagbokføring, er tilsynelatende ikke videreført i reg.forskr. Av reg.forskr. § 4-2 fremgår det ingen plikt til å begrunne slik retur, ettersom det ikke henvises til tgl. kap. 2 når et dokument åpenbart ikke kan registreres.

Reelle hensyn tilsier likevel at en slik konklusjon vil være svært urimelig overfor den aktuelle rekvirenten. Tgl. § 7, 2.ledd 4.pkt kan også sees som et alminnelig forvaltningsmessig prinsipp, og bør da også gjelde når dokument nektes registrert etter reg.forskr. § 4-2, 1.ledd, 1.pkt. Dette tilsier at rekvirenten skal få oppgitt at dokumentet ikke er dagbokført, samt en begrunnelse for dette.

Mer tvilsomt er det om man kan innfortolke en bestemmelse om at rekvirenten skal "... gjøres kjent med at dokumentet vil bli dagbokført dersom dette kreves", jf. tgl. § 7, 2.ledd, 5.pkt og sjøloven § 14, 3.ledd, 5.pkt.

⁶⁷ Austenå (1990) s. 54

⁶⁸ Austenå (1990) s. 54

Her pålegges tinglysingsmyndighetene en plikt som ikke kan utledes fra alminnelige forvaltningsmessige saksbehandlingsprinsipper. Ordlyden i reg.forskr. § 4-2, 3.ledd, 1. pkt. sammenholdt med 2.pkt. taler imot å ilegge registerfører en slik plikt. I 2. pkt. presiseres det nettopp at tinglysingsloven kap. 2 skal anvendes når dokumentet ellers ikke kan registreres. En naturlig tolkning av ordet ”ellers” henspeiler da på de tilfeller som ikke faller inn under 1.pkt.

Det legges med dette til grunn at registerfører etter reg.forskr. ikke har plikt til å gjøre rekvirenten kjent med at dokumentet vil bli dagbokført dersom dette kreves. Dette gjelder bare når dokumentet åpenbart ikke kan registreres og dermed returneres til rekvirenten uten dagbokføring. Når dokumentet ellers nektes registrering, må reglene i tgl. kapittel 2 følges, jf. henvisningen i reg.forskr. § 4-2, 3.ledd, 2.pkt.

Ettersom det blir vanligere at mindre kapitalsterke aktører på NKS ønsker pantsettelse som ledd i finansieringen, kan det, de lege ferenda, argumenteres for at reglene i tinglysingsloven og sjøloven bør få anvendelse også når et dokument returneres uten dagbokføring. Det har betydning for pantsetter og andre rettighetshavere at man får sikre prioriteten tidligst mulig, og denne knytter seg til dagbokføringstidspunktet. Jeg kan ikke se noen større innvendinger mot at rekvirenten bør gis mulighet til å kreve dagbokføring i de tilfeller dokumentet returneres uten registrering (dagbokføring), jf reg.forskr. § 4-2, 3.ledd, 1.pkt.

En juridisk (men ikke særlig praktisk) problemstilling kan tenkes dersom OD godtar til registrering en disposisjon hvor de nødvendige samtykker fra myndighetene ikke foreligger. Ettersom reg.forskr. selv har en bestemmelse som regulerer dette, jf. § 3-3, bør dette falle inn under registerførers undersøkelsesplikt, dvs. at OD må kontrollere at de nødvendige samtykker foreligger.

5.4.3 § 4-3. Gebyr

”Ved registrering av pantsettelse, skal det betales et gebyr til Oljedirektoratet på 10 ganger rettsgebyret.

Bevis for at gebyr er betalt vedlegges begjæringen om registrering. Følger beviset ikke med, skal dokumentet nektes mottatt og betraktes som ikke innkommet.”

Ett rettsgebyr er for tiden på kr 860,- Ved registrering av pantsettelse blir dermed gebyret på kr 8600,-

Dersom bevis for betaling av gebyret ikke følger med begjæringen om registrering, betraktes dokumentet som ikke innkommet etter 2.ledd. Dette innebærer trolig at dokumentet returneres til rekvirent uten dagbokføring. Ut fra alminnelige forvaltningsmessige prinsipper bør det gis en begrunnelse for hvorfor dokumentet returneres.

5.4.4 § 4-4. Attester

”På registrerte dokumenter om rettsstiftelser anføres dato for registrering og dokumentnummer. Pantobligasjoner gis dessuten anmerkning om registrerte heftelser som kan påvirke pantavers rett. Slik anmerkning og særskilt pantattest kan gis i form av utskrift av registeret.”

Bestemmelsen reiser ingen særskilte problemstillinger i forhold til Petroleumsregisteret.

5.5 Kap. 5. Forskjellige bestemmelser

5.5.1 § 5-1. Datasikkerhet

”Registerfører skal påse at opplysninger i Petroleumsregisteret blir samlet inn, registrert, oppbevart og benyttet på en forsvarlig måte. Det skal tas sikkerhetskopier av Petroleumsregisteret.”

Bestemmelsen reiser ingen særskilte juridiske problemstillinger.

5.5.2 § 5-2. Slettelse m.v.

”Når registerfører mottar skriftlig melding fra rettighetshaver om at en tillatelse utløper, oppgis eller tilbakekalles, skal den slettes med opplysning om årsaken. Ved oppgivelse eller tilbakekallelse av andel i en tillatelse, skal de opplysninger som spesielt gjelder andelen slettes.

Slettelse etter første ledd medfører at heftelser i tillatelsen eller andelen slettes. For slettelse av heftelser ellers gjelder sjøloven § 29 tilsvarende så langt den passer.

Reglene om foreldelse av rettsvern etter tinglysningsloven kapittel 3 kommer ikke til anvendelse.

I tilfeller som nevnt i petroleumsloven § 6-4, kan slettelse ikke foretas før panthaver er gitt varsel og han deretter ikke har begjært tvangssalg uten unødig opphold.”

Etter ordlyden i reg.forskr. § 5-2, 1.ledd, har rettighetshaver plikt til å melde fra om at en tillatelse utløper. Når det gjelder oppgivelse av en tillatelse etter petrl. § 3-15 og tilbakekall av en tillatelse etter petrl. § 10-13, følger meldeplikten av reg.forskr. § 2-3. Når en tillatelse utløper etter normert tid, jf. petrl. § 3-9, forutsetter imidlertid § 5-2, 1.ledd at

rettighetshaver skal melde fra til registeret. Ettersom det er OED som melder fra til OD om selve tillatelsen, burde muligens OED selv melde fra når en tillatelse utløper uten at den blir oppgitt eller tilbakekalt av rettighetshaver.

Reg.forskr. § 5-2, 2.ledd regulerer forholdet når heftelser slettes uavhengig av tillatelsen eller andel i tillatelsen. Det vises her til sjøl. § 29. For at en heftelse skal slettes etter denne bestemmelsen, kreves i 1.ledd at det må bli "... registrert bevis for at den er falt bort eller for at den berettigede samtykker i slettelse."

Tgl. kap 2 har egne bestemmelser om sletting, for eksempel § 28 og § 30. Det er for så vidt naturlig at reg.forskr. ikke gir disse bestemmelsene anvendelse, ettersom Petroleumsregisteret er basert på særskilte frister og offentlige samtykker etter petroleumsloven.

Tgl. § 31 regulerer også tilfeller hvor registerfører skal slette heftelser av eget tiltak. En tilsvarende bestemmelse finner vi ikke i reg.forskr. Dette har sammenheng med den omfattende lovreguleringen og konsesjonssystemet på NKS. Uten en særskilt hjemmel som gir registerfører rett til å slette av eget tiltak, må vi falle tilbake på hovedregelen i § 3-3; rettsstiftelser kan ikke registreres med mindre utsteder har registerhjemmel eller samtykke fra hjemmelshaver.

5.5.3 § 5-3. Feil ved registreringen

"Blir registerføreren oppmerksom på at en innføring i Petroleumsregisteret er uriktig, eller at det på annen måte er gjort feil, skal registerføreren rette feilen. Har noen på grunn av feilen fått uriktig opplysning, skal registerføreren så vidt mulig underrette vedkommende om rettelsen i rekommandert brev."

Bestemmelsen svarer til tgl. § 18, 1.ledd.

Eksempler på uriktig innføring i Petroleumsregisteret kan være at et dokument som ble innført skulle vært nektet tinglyst. Videre kan et dokument være ført på feil tillatelse, eller et dokumentets innhold kan være uriktig eller mangelfullt gjengitt.⁶⁹

At det ”... på annen måte er gjort feil...” er omtalt i motivene til tinglysingsloven. Etter disse motivene siktet man da til tilfeller hvor et dokument skulle vært avvist på grunn av ugyldighet.⁷⁰

Når det gjelder fremgangsmåten for hvordan feilen skal rettes, kan vi også se til tinglysingsvesenets praktisering. Etter at retting har funnet sted, skal det fremgå hvordan dokumentet opprinnelig ble ført inn, samt tidspunktet for når retting fant sted og hvem som foretok rettingen. I forhold til tinglysingssystemet, er det ikke uvanlig at slike rettelser blir dagbokført med dagboknummer.⁷¹

Det skal for øvrig ikke betales dokumentavgift eller tinglysingsgebyr for rettelser etter tgl. § 18.⁷² Det samme bør gjelde for rettelser etter reg.forskr. § 5-3.

Tgl. § 18, 2.ledd er ikke videreført i reg.forskr. Tgl. § 18, 2.ledd gir rekvirenten en mulighet for å få registrert et krav om rettelse. Bestemmelsen forutsetter at registerfører ikke mener det er grunnlag for rettelse etter tgl. § 18, 1.ledd. Vilkårene for å få tinglyst et slikt krav er at man kan sannsynliggjøre sin rett eller stille slik sikkerhet som registerfører krever. Kravet om rettelse må være godtgjort innen en fastsatt frist som bestemmes av registerfører.

Ettersom petrl. § 6-1 på generelt grunnlag henviser til tgl. kap 2 og 3, kan det stilles spørsmål ved om man skal supplere reg.forskr. med tgl. § 18, 2.ledd. Etter petrl. § 6-1

⁶⁹ Austenå (1990) s. 157

⁷⁰ Austenå (1990) s. 157

⁷¹ Austenå (1990) s. 157

⁷² Austenå (1990) s. 158

gjelder de nevnte kapitlene i tgl. så langt de passer. Denne henvisningsmåten kan resultere i tolkningsproblemer, særlig ettersom forarbeidene til Petroleumsregisteret ikke er offentlige. Det kan derfor stilles spørsmål ved om lovgiver kun har glemt å føye til tgl. § 18, 2.ledd, eller om dette var et bevisst valg. Jeg kan ikke se noen rettslige innvendinger mot at tgl. § 18, 2.ledd skal få anvendelse etter reg.forskr. § 5-3.

Likevel, ettersom reg.forskr. har gjengitt tgl. § 18, 1.ledd, men utelatt 2.ledd, velger jeg å legge til grunn at tgl. § 18, 2.ledd ikke får anvendelse etter reg.forskr. § 5-3.

5.5.4 § 5-4. Klage m.v.

”Reglene i forvaltningsloven kapittel VI kommer til anvendelse. Søksmål kan ikke reises før klagen er endelig avgjort”.

Henvisningen til forvaltningsloven kap. VI innebærer at klage på avgjørelse av registerfører skal sendes til det organ som har truffet vedtaket, dvs. OD. Hvis OD ikke omgjør avgjørelsen, blir klagen oversendt til OED.⁷³

5.5.5 § 5-5. Statens erstatningsansvar

”Staten er ansvarlig for registreringsfeil i den utstrekning det følger av alminnelige erstatningsregler.”

Bestemmelsen avviker fra tgl. § 35 og sjøl. § 37. Tgl. § 35 har følgende ordlyd:

”Når nogen lider uforskyldt tap på grunn av tinglysingsfeil, har han rett til erstatning av staten såfremt tapet skyldes

⁷³ Jørgensen (2009)

- a. at han har stolt på en tinglysingsattest eller en pantattest,
- b. at et dokument ikke er blitt tinglyst eller er blitt tinglyst for sent,
- c. at et dokument etter § 25 må stå tilbake for et senere tinglyst dokument,
- d. at et dokument som nevnt i § 27 annet ledd er blitt tinglyst og noen i god tro har fått dagbokført en rett han har ervervet ved avtale i tillit til at det tinglyste dokument var gyldig.

Like med tinglysingsfeil anses ved anvendelsen av første ledd bokstav a at en heftelse som i samsvar med § 11 tredje ledd annet punktum er unnlatt anmerket i attesten på pantedokumentet, senere viser seg likevel å redusere panterettens dekningsmulighet.”

Sjøl. § 37 har tilsvarende ordlyd som tgl § 35, 1.ledd.

Ifølge en dom avsagt i Eidsivating lagmannsrett 27.mars 1974, kreves det ikke uaktsomhet fra statens side for å ilegge krav om erstatning etter tgl. § 35. Det samme må sies å gjelde etter sjøl. § 37.

Felles for de tre erstatningsbestemmelsene er at det er registreringsfeil/tinglysingsfeil som er gjenstand for erstatningskrav. Dette betyr at en eventuell feil ved dokumentet må skrives fra registerførerens side. Det er med andre ord ikke ethvert tap som dekkes. På den annen side er erstatningsansvaret for disse spesifikke tinglysingsfeilene objektivt.

I forhold til tgl. § 35 og sjøl. § 37 er det imidlertid ikke tilstrekkelig at det foreligger en registreringsfeil. Et av alternativene i litra a. til d. må i tillegg være oppfylt, og skjerper således kravet til årsakssammenheng mellom tinglysingsfeilen og det økonomiske tapet.

Reg.forskr. § 5-5 har for øvrig en annen utforming idet den henviser til alminnelige erstatningsregler. I følge disse stilles det krav til uaktsomhet fra registerfører for å kreve erstatning fra staten.

I denne sammenheng kan det stilles spørsmål ved hvilken uaktsomhetsnorm som skal legges til grunn. Skyldgraden "uaktsomhet" er ikke en fast størrelse, men må tilpasses den enkelte situasjon. Nedenfor vil jeg drøfte ulike moment som må hensyntas ved denne tilpassingen.

I forbindelse med fastsettelsen av uaktsomhetsnormen, er det naturlig å drøfte spørsmålet om registerførers undersøkelsesplikt. Først vil jeg si litt om undersøkelsesplikten etter tinglysingslovens bestemmelser.

Med hensyn til tinglysingsfeil fremgår registerførerens kontrollplikter av tgl. §§ 7 og 8. Tgl § 7, 2.ledd 1.-3. punktum har følgende ordlyd: "Ser registerføreren når han mottar et dokument at det ikke kan tinglyses, gjør han oppmerksom på det. Blir dokumentet ikke tatt tilbake, skal det føres inn i dagboken og i tilfelle nektes tinglyst, jfr. fjerde ledd. Er det åpenbart at dokumentet ikke kan tinglyses, kan det uten dagbokføring returneres til den som har krevd tinglysing."

Tgl. § 8 lyder: "Et dokument kan nektes tinglyst når det er utydelig eller uklart så det er tvilsomt hvordan det skal føres inn i grunnbok".

Registerfører for grunnboken skal etter tinglysingsloven forhindre det som er åpenbart uholdbart eller særlig uklart. Registerfører er ikke pålagt å foreta noen detaljert kontroll av de enkelte dokument som kommer inn til tinglysing.⁷⁴ Det er klart utenfor registerførers oppgave å ta stilling til tvilsomme rettsspørsmål.

Utgangspunktet må være det samme for registerfører for Petroleumsregisteret. Dette følger av ordlyden i forskriften § 4-1, 3.ledd; "Finner registerføreren at dokumentet åpenbart ikke kan registreres, skal det uten registrering sendes tilbake til rekvirenten. Finner

⁷⁴ Falkanger (2006) s. 508

registerføreren ellers at dokumentet ikke kan registreres, kommer reglene i tinglysingsloven kapittel 2 om nekting av tinglysing til anvendelse så langt de passer”.

Registerføreren for Petroleumsregisteret kan etter dette ikke sies å ha en mer omfattende undersøkelsesplikt enn den som følger av tinglysingsvesenet og skipsregistrene.

For å vurdere når registerfører har overtrådt grensen for uaktsomhet, er det imidlertid ikke bare undersøkelsesplikten som er av interesse.

Henvisningen til ”alminnelige erstatningsregler” innebærer at skadeserstatningsloven (skl.) får anvendelse. Skl. § 2-1, 1.ledd har følgende ordlyd:

”Arbeidsgiver svarer for skade som voldes forsettlig eller uaktsomt under arbeidstakers utføring av arbeid eller verv for arbeidsgiveren, idet hensyn tas til om de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten eller tjenesten, er tilsidesatt. Ansvarer omfatter ikke skade som skyldes at arbeidstakeren går utenfor det som er rimelig å regne med etter arten av virksomheten eller saksområdet og karakteren av arbeidet eller vervet.”

Etter skl. § 2-1, 2.ledd gjelder også arbeidsgiveransvaret for all form for offentlig virksomhet, herunder føring av petroleumsregisteret. Skl. § 2-1, 1.ledd presiserer at det skal tas hensyn ”... til om de krav skadelidte med rimelighet kan stille til virksomheten ... er tilsidesatt.” Presiseringen tar særlig sikte på vurderingen av det offentliges ansvar og henspeiler på skadelidtes forventning til tjenesten.⁷⁵

Spørsmålet blir etter dette hvilke krav man med rimelighet kan stille til Petroleumsregisteret. Flere moment er relevante i denne forbindelse.

⁷⁵ Lødrup (2005) s. 162

For det første; petroleumsaktivitetene på den norske sokkelen er underlagt et omfattende konsesjonssystem. De aller fleste disposisjoner krever tillatelse fra staten, og virksomheten er ellers underlagt ulike krav til statlig samtykke underveis. På dette området er det en vesentlig forskjell fra tinglysingsvesenet og skipsregistrene, hvor ulike disposisjoner ikke krever statlig samtykke.

Denne vesensforskjellen bør være relevant når man skal fastlegge uaktsomhetsnormen etter reg.forskr. § 5-5. Staten utøver sterk kontroll med petroleumsaktivitetene, og sitter med en god oversikt over disposisjonene som foretas i denne forbindelse. En slik kontroll styrker Petroleumsregisterets troverdighet, men det stilles da også høyere forventninger til at registeret er korrekt.

For det annet er verdiene knyttet til petroleumsaktivitetene svært store. I 2008 utgjorde petroleumseksporten ca 600 milliarder norske kroner, noe som er 15 ganger mer enn eksporten av fisk.⁷⁶ Videre ble det i 2008 investert ca 130 milliarder kroner i leting, utbygging av felt, transportinfrastruktur og landanlegg. Denne investeringen utgjør ca 23 % av de samlede realinvesteringene i landet.⁷⁷ Basert på disse tallene, vil feil fra registerfører kunne få enorme økonomiske konsekvenser, noe som bør tas i betraktning når uaktsomhetsnormen skal fastsettes.

For det tredje er det viktig å huske at det kun er registreringsfeil som kan føre til erstatningsansvar. Det er i utgangspunktet partene som har ansvaret for at de disposisjonene de sender inn til registrering er korrekt.

I lys av dette bør det kunne argumenteres for å legge en streng uaktsomhetsvurdering til grunn etter reg.forskr. § 5-5. Dersom registerfører først har begått en registreringsfeil, bør det ikke kreves for mye med hensyn til å konstatere uaktsomhet. Har registerfører ført opp

⁷⁶ Fakta (2009) s. 15

⁷⁷ Fakta (2009) s. 15

selskap A som operatør, mens dokumentet som lå til grunn utpekte B, bør det være nærliggende å konstatere uaktsomhet.

En forutsetning er selvsagt at det også foreligger et økonomisk tap og årsakssammenheng.

5.6 Kap. 6. Ikrafttredelse og overgangsbestemmelser

5.6.1 § 6-1. Ikrafttredelse m.v.

”Forskriften trer i kraft 1. juli 1997. Fra samme tid oppheves forskrift 12. juni 1985 nr. 1188 for Petroleumsregisteret.”

5.6.2 § 6-2. Overgangsbestemmelser

”Dersom en opplysning om registerenheten inntatt i medhold av forskrift 12. juni 1985 nr. 1188 åpenbart er uriktig, skal registerfører innen 1.oktober 1997 rette feilen. Rettighetshaver skal varsles med frist til å uttale seg før retting foretas.”

Denne bestemmelsen gav registerfører en plikt til å ajourføre opplysninger om registerenheten som var inntatt i registeret i medhold av forskrift 12.juni 1985 nr. 1188.⁷⁸

⁷⁸ Jørgensen (2009)

6 Avslutning

Hovedfokus i denne oppgaven har vært på de juridiske problemstillingene knyttet til Petroleumsregisteret. Ettersom tinglysingsloven er gitt direkte anvendelse flere steder, har det vært naturlig å se på juridisk litteratur vedrørende grunnboken.

Også skipsregistrene har mye til felles med Petroleumsregisteret, og er derfor blitt drøftet og sammenlignet med dette.

Til tross for likeheter mellom alle disse registrene, er det likevel viktig å påpeke forskjellene mellom henholdsvis Petroleumsregisteret, grunnboken og skipsregistrene. Den største forskjellen har sammenheng med statens omfattende lovregulering av petroleumsvirksomheten generelt, samt konsesjonssystemet. Reg.forskr. må vurderes i lys av dette.

Petrl. § 6-1, 3.ledd henviser som nevnt til tgl. kapittel 2 og 3 "... så langt de passer". Reg.forskr. § 3-5 har også en egen henvisning til tgl. §§ 20-27.

Ettersom det finnes bestemmelser i reg.forskr. som kun gjengir deler av den tilsvarende bestemmelsen i tinglysingsloven, kan det oppstå tolkingsproblemer. Det kan i disse tilfellene stilles spørsmål ved om utelatelsen er bevisst. En slik problemstilling ble drøftet under punkt 5.5.3.

Bestemmelsene i petroleumsløven og reg.forskr. innebærer at Petroleumsregisteret tillegges betydelig rettslig troverdighet. Dette skyldes i stor grad at reg.forskr. forutsetter at disposisjonene som foretas på NKS krever offentlig samtykke, jf. reg.forskr. § 3-3, 3.ledd. Ut i fra lovverket burde derfor investorer og kredittyttere kunne stole på de opplysningene som fremgår av Petroleumsregisteret. I praksis er dette likevel ikke alltid tilfelle.

Reg.forskr. § 2-3 om meldeplikt gir i utgangspunktet Petroleumsregisteret negativ troverdighet.

Til tross for meldeplikten har det likevel vært problemer med å få rettighetshaverne til å melde fra om de aktuelle endringene som listes opp i reg.forskr. § 2-3. Som nevnt gjelder dette særlig for endringer i tilknytning til Gassledandeler.

Et viktig moment er hvilken interesse selskapene selv har i å få registrert den aktuelle disposisjonen. En slik egeninteresse forligger åpenbart ved pantsettelse, evt. salg for å sikre rettsvern mot tredjemannsekstinskjon. Annerledes stiller det seg når rettighetshaverne ikke har en slik egeninteresse i å få disposisjonen registrert. Eksempel på dette er nevnt under punkt 5.2.4.

En av utfordringene fremover blir derfor å oppdatere eierandelene i Gassled, slik at fremtidige pantsettelser kan registreres på den enkelte tillatelse.

At man ikke presser sterkere på for å gi rettighetshaverne incentiv til å melde inn endringene kan synes litt underlig. Feil i Petroleumsregisteret kan medføre store økonomiske tap. Sterkere sanksjonsmidler ville derfor indirekte ha styrket Petroleumsregisterets troverdighet, noe som igjen ville sikre investeringene på den norske kontinentalsokkelen.

Brudd på meldeplikten vedrørende skipsregistrene er som nevnt straffesanksjonert etter straffeloven § 419. En lignende straffebestemmelse kunne muligens vært innført for brudd på meldeplikt etter reg.forskr. § 2-3.

7 Litteraturliste

Andenæs, Mads Henry. Selskapsrett. Oslo, 2007.

Arnesen, Finn. *The Relationship Between the Holders of a Licence. I: Petroleum Law Compendium. Book 1.* Universitetet i Oslo, Nordisk institutt for sjørett. Oslo, 2008. s. 36-39.

Austenå, Torgeir, Ole F. Harbek og Erik Solem. *Tinglysingsloven med kommentarer.* 9. utg. Oslo, 1990.

Brækhus, Sjur. *Omsetning og kreditt 3 og 4. Omsetningskollisjoner I og II.* Oslo, 1998

Brækhus, Sjur. *Omsetning og kreditt 2. Pant og annen realsikkerhet.* 3.utg. Oslo, 2005

Buflod, Magnus, Knud Anders Sannes og Kristoffer Aasebø. *Folkerettslig tekstsamling. 1883-2005.* 3.utg. Oslo, 2006.

Falkanger, Thor og Aage Thor Falkanger. *Tingsrett.* 6.utg. Oslo, 2006

Falkanger, Thor og Hans Jacob Bull. *Innføring i Sjørett.* 6. utg. Oslo, 2004

Hammer, Ulf. *Introduction. I: Petroleum Law Compendium. Book 1.* Universitetet i Oslo, Nordisk institutt for sjørett. Oslo 2008, s. 1-23.

Hammer, Ulf. *System Operation. I: Petroleum Law Compendium. Book 1.* Universitetet i Oslo, Nordisk institutt for sjørett. Oslo 2008, s. 41-52.

Jørgensen, Torunn. Notater. 2009

Lødrup, Peter. *Lærebok i erstatningsrett.* 5.utg. Oslo, 2005.

Oljedirektoratet. *Faktasidene og melding om produksjonstal på OD sin nettsted.*

<http://www.npd.no/no/om-od/serviceerklaringer/faktasidene-og-melding-om-produksjon...>

[Sisert 07.07.09]

Olje- og energidepartementet. *Fakta, Norsk Petroleumsverksemd.* Oslo, 2008

Olje- og energidepartementet. *Fakta, Norsk Petroleumsverksemd.* Oslo, 2009

Petroleumsloven med kommentarer. Lasse Hagen ... [et al.]. Tano, 1989

Ruud, Morten og Geir Ulfstein. *Innføring i folkerett.* 3. utg. Oslo, 2006.

